Redacţiunea. Administraţiunea, şi Tipografia:
Braşov, piaţa mare Nr. 30.
Scrisorĭ nefrancate nu se primesc, — Manuscripte nu se retrimet.
INSERATE se primesc la Administraţiune în Braşov şi la următórele Birouri de anunciurĭ: în Viena: *M. Dukes, Heinrich Schalek, Rudolf Mosse, A. Oppeliks* Nachfolger; *Anton Oppelik, J. Dannseber*, în Budapesta: *A. V. Goldberger, Eckstein Bernat*: în Bucurescĭ: *Agence Havas*, Succursale de Roumanie; în Hamburg: *Karolyi & Liebmann*.
Preţul inserţiunilor: o seria garmond pe o colónă 6 cr. şi 30 cr. timbru pentru o publicare. Publicărĭ mai dese după tarifă şi învoială.
Reclame pe pagina a 3-a o seria 10 cr. séu 30 banĭ.

GAZETA TRANSILVANIEI.

(NUMĔR DE DUMINECĂ 17)

„Gazeta" iese în fiă-care ḑi.
Abonamente pentru Austro-Ungaria:
Pe un an 12 fl., pe şese lunĭ 6 fl., pe treĭ lunĭ 3 fl.
N-riĭ de Dumineca 2 fl. pe an.
Pentru România şi străinătate:
Pe un an 40 francĭ, pe şése lunĭ 20 fr., pe treĭ lunĭ 10 fr.
N-riĭ de Duminecă 8 francĭ.
Se prenumeră la tóte oficiele poştale din întru şi din afară şi la dd. colectorĭ.
Abonamentul pentru Braşov
administraţiunea, piaţa mare, Têrgul Inului Nr. 30 etagiu I.: pe un an 10 fl., pe şese lunĭ 5 fl., pe treĭ lunĭ 2 fl. 50 cr. Cu dusul în casă: Pe un an 12 fl., pe 6 lunĭ 6 fl., pe treĭ lunĭ 3 fl. Un esemplar 5 cr. v. a. séu 15 banĭ. Atât abonamentele cât şi inserţiunile sunt a se plăti înainte.

Nr. 94.—Anul LIX. Braşov, Duminecă, 28 Aprilie (10 Maiŭ) 1896.

Conferenţa.

Braşov, 27 Aprilie v.

Cine nu va urmări cu încordată atenţiune şi cu interes în vremurile acestea pasul întreprins cu convocarea conferenţeĭ naţionale pe ḑiua de 15 Maiŭ n. în Sibiiu?

De mult s'a dus vestea prin ţéră, că guvernul nu mai vré sĕ sufere lucrarea partidului naţional român, că prin ordinaţiunĭ ministeriale comitetul este disolvat, ér ceĭ ce vor sĕ lucre în „direcţiunea" urmată de partidul nostru sunt ameninţaţĭ cu pedepse poliţienescĭ. Numai de curênd au fost pedepsiţĭ astfel chiar mai mulţĭ dintre membrii comitetuluĭ.

Cu tóte că aceste ordinaţiunĭ se trag încă din vara anuluĭ 1894, din timpul, când furia contrarilor noştri ajunse la culme după procesul Memorandului, partidul nostru naţional încă n'a primit cunoscinţă despre ele pe calea cuvenită de către conducerea sa. Acésta voesce s'o facă acuma Dr. Raţiu, aducênd ordinaţiunea de căpeteniă a ministruluĭ de interne, din Iunie 1894, la cunoscinţa tuturor membrilor conducĕtorĭ ai partiduluĭ naţional român.

Modul neobicĭnuit, de a se convoca „membrii conducĕtorĭ ai partiduluĭ" la conferenţă a produs óre-care nedumerire. In urma acésta s'a dat prin organul din Sibiiu deslușirea, că convocarea a voit sĕ se ţină strict de ordinaţiunea ministruluĭ şi că de aceea a întrebuinţat espresiunea „conducĕtorii partiduluĭ", folosită şi în ordinaţiune; sub ea sunt a se înţelege delegaţiĭ cercurilor, membrii conferenţeĭ naţionale. Tot-odată s'a împărtăşit, că s'au trimis tóte convocările la conferenţă la adresa „celor competenţĭ", adecă a persónelor, carĭ sunt în drept a se înfăţişa.

Aceste lămurirĭ era de lipsă, după noi, sĕ se dea pe calea şi în forma cuvenită, prin tóte ḑiarele nóstre naţionale.

Dér nu mai vrem sĕ facem vorbă despre acésta. Destul că d-l Dr. Raţiu concliamă de astă-dată pe membrii conferenţeĭ ca „membrii conducĕtorĭ" ai partiduluĭ. Póte că într'o privinţă a şi fost acésta o numire norocită, deóre-ce bine scim, că la noi este o slăbiciune strămoşéscă, care atât de bine s'a arĕtat mai ales în luptele nóstre politice din timpul mai nou, ca tot insul sĕ vré sĕ fiă conducĕtor.

Orĭ cum s'ar întitula dér membrii conferenţeĭ, eĭ sunt chiămaţĭ a se întruni şi partidul naţional român aştéptă dela eĭ sĕ lucreze, nu fiăcare de capul sĕu, ci toţĭ în unire şi înţelegere, pe deplin conscii de rĕspunderea mare, ce o au, ca uniĭ carĭ datorĭ sunt sĕ cârmuéscă corabia cu dibăciă şi jertfindu-şĭ tóte puterile, pentru ca s'o scótă printre stâncĭ şi valurĭ furióse la liman.

Mulţĭ dintre cetitorĭ înse, ca ómenĭ mai păţiţĭ, carĭ au vĕḑut multe şi bune şi rele, vor cam da din cap şi vor ḑice: bine, bine, asta o dorim şi noi, dér óre după cele ce s'au petrecut în timpul din urmă, puté-se-va uşor sĕ fiă toţĭ de un gând? Nu se vor afla óre şi de aceia, carĭ vor umbla din nou cu tertipurĭ şi apucăturĭ, ca sĕ facă sĕ strălucéscă érăşĭ cinstitele lor persóne, fără sĕ întrebe mult, décă printr'asta câştigă, orĭ perde causa generală a tuturor?

Astfel de îngrijirĭ, ce-i drept, îşĭ au temeiul lor, adĭ mai mult ca altă-dată. Prea mult s'a pĕcătuit, în aniĭ din urmă mai ales, puindu-se persónele înainte, ér sfânta causă rĕmânênd cam în şireglă. Ba au mers lucrurile aşa departe câte-odată, încât uniĭ i-au făcut pe ómenĭ sĕ crédă, că însă-şĭ causa şi viitorul nostru atêrnă dela cutare şi cutare persónă.

Noi sperăm înse, că cu tóte neajunsurile, de carĭ vorbim, bărbaţiĭ de încredere ai partiduluĭ vor sci se găsécă un mijloc, pentru de-a zădărnici orĭ-ce pornire, ce-ar puté sĕ fiă stricăciósă causeĭ celeĭ marĭ şi sfinte, pe care cu toţiĭ trebue s'o avem înaintea ochilor, lăsând la o parte interesele şi ambiţiile personale.

Dumneḑeu sĕ înalţe gândurile Românilor, ér celor ce sunt chiămaţĭ a se sfătui, cum sĕ conducă mai bine neamul în faţa pericolelor, ce-l amenință din tóte părţile, sĕ le întăréscă sufletul, ca sĕ se scie abnega pentru isbânda sfinteĭ cause naţionale!

Arderea stégului unguresc în Belgrad.

Adĭ sĕptĕmână în 2 Maiŭ, ḑiua când s'a deschis esposiţia milenară în Budapesta şi s'au început serbările Mileniuluĭ, studenţiĭ sêrbĭ din Belgrad au aranjat o demonstraţiune şi manifestaţiune contra Maghiarilor. Eĭ s'au adunat înaintea monumentuluĭ principeluĭ Mihail, în piaţă, şi au ars acolo un stég unguresc, strigênd: „Jos cu Maghiarii!" După aceea au plecat cu mare mulţime cântând pe strade şi au făcut manifestaţiunĭ înaintea clădireĭ ambasadeĭ rusescĭ şi francese. Au voit sĕ străbată şi la consulatul austro-ungar ca sĕ demonstreze, dér au fost împiedecaţĭ de poliţiă. Intre studenţiĭ demonstranţĭ au fost mare parte teologĭ dela seminarul din Belgrad.

Se 'nţelege, că scirea despre arderea stégului unguresc în Belgrad a făcut mult sânge rĕu şi a produs mare mâhnire în Budapesta. Indată foile unguresci, că şi mai dĕunăḑĭ, când cu arderea stégului unguresc în Agram înaintea statueĭ luĭ Jellacicĭ, au început sĕ strige după satisfacţiă, sĕ pretindă dela guvernul sêrbesc ca sĕ céră iertare pentru acea vĕtĕmare a stégului unguresc.

In şedinţa de Mercurĭ a dieteĭ, deputaţiĭ Francisc *Kossuth* şi Gabr. *Ugron* au interpelat pe ministru-preşedinte Banffy în afacerea stégului.

Kossuth s'a plâns, că stégul unguresc fù ars în Belgrad în mijlocul pieţeĭ şi în ameḑa mare, şi totuşĭ poliţia nu s'a arĕt. In loc ca naţionalităţile ce trăiesc în Ungaria — ḑice el— sĕ ia parte la serbările mileniuluĭ, fraţiĭ şi conaţionaliĭ lor din afară demonstréză acum contra Ungarieĭ. Naţiunea maghiară tot-déuna şi-a sciut apĕra onórea şi nu a fost laşă, şi o astfel de vĕtĕmare ca cea din Belgrad póte sĕ-o sufere numai o naţiune laşă. Intrébă pe ministru ce a făcut sĕu voiesce a face pentru ca statul sêrbesc sĕ dea satisfacţiă statuluĭ unguresc?

Gabriel *Ugron* ḑice, că orĭ cât de mică ar fi Serbia, totuşĭ nu se póte suferi o astfel de vĕtĕmare a stégului unguresc, mai ales după ce guvernul sêrbesc n'a primit invitarea de-a lua parte la serbările milenare. Acésta a făcut ca ceĭ din Belgrad sĕ fiă dispuşĭ aşa de duşmănos, şi se pare că guvernul sêrbesc a închis ochiĭ faţă cu arderea stégului unguresc. Intrébă şi Ugron ce a făcut br. Banffy ca sĕ dobêndéscă satisfacţiă?

Ministru-preşedinte Br. *Banffy* ḑice, că îndată ce ambasadorul austro-ungar din Belgrad a aflat arderea stégului unguresc, a adresat o notă ministruluĭ-preşedinte şi ministruluĭ de esterne sêrbesc. Ministru-preşedinte a rĕspuns, că încă până a nu primi nota a ordonat sĕ se facă cea mai strictă cercetare şi sĕ fiă aspru pedepsiţĭ ceĭ vinovaţĭ. Tot-odată ministrul-preşedinte sêrbesc a declarat, că va delătura tot ce ar sta în cale raporturilor amicabile cu guvernul unguresc, cu care vrea sĕ trăéscă în amiciţiă. Tot-odată fâcĭ cunoscut, că guvernul sêrbesc a depus din post pe şeful poliţieĭ şi pe comandantul gendarmerieĭ. Trebue sĕ ne mulţămim cu atâta, nu putem cere maĭ mult ḑise Banffy.

Fr. *Kossuth* nu e mulţămit cu acest rĕspuns, el a aşteptat mai mult. Ministru-preşedinte sêrbesc trebuia sĕ céră în persónă iertare, cercetând pe ambasadorul austro-ungar etc.

FOILETONUL „GAZ. TRANS."

Câne şi pisică.

(Istorisire glumeţă, de contele Stanislau Grabowsky).

„Ce minunate bucle de pĕr, moi şi aurii ai tu; iubită Ida"! şopţi asesorul de Weissenfels, jucându-se cu pĕrul cel auriu al mireseĭ sale Ida Werner, cu care sta pe-o canapea, privindu-o cu ochĭ drăgostoşĭ.

— „Nu cumva credĭ, c'ar fi pĕr fals?" întrebă mândra domnişóră ridênd c'un fel de vino-'n-cóce.

— „Dómne feresce, scumpă Ida! Cum ar şi puté fi la tine ceva fals? Mi-ai spus póte şi de-o sută de orĭ, că tu chiar aşa urăscĭ falsul şi falsitatea, ca şi mine. Mai cu sémă gătelile măestrite ale damelor îmĭ insuflă grózá, şi decât sĕ fiu silit a-mĭ lua o nevastă cu pĕr fals, cu dinţĭ falşĭ, orĭ una, care se sulemenesce, mai bine...."

— „Tacĭ, ştrengarule! nu te turbura!" ḑise ea ridênd şi-i apăsă mâna cea mică la gură.

„Tu scii, că n'ai sĕ porţĭ nicĭ o frică, că dóră veĭ afla la mine ceva fals. Nicĭ în alte privinţe cred, că nu te veĭ înşela".

— „Angerul meu!"

— „Scumpul meu Artur!"

Acésta era o părechie de logodnicĭ, carĭ de doi anĭ se aflau în acéstă stare de fericire. Asesorul era de neam mare, avea averĭ marĭ şi bune speranţe pentru viitor; el era om plăcut, în vêrstă de 28 de anĭ, elegant, amabil şi fórte bun la inimă. Ida, singura fiică a unuĭ negustor avut, se deosebia prin fragedimea eĭ tineréscă, — abia décă era de doué-ḑecĭ de anĭ, — prin trăsurile regulate ale feţeĭ, prin figura eĭ delicată, prin ochiĭ eĭ brunĭ înfocaţĭ şi prin pĕrul eĭ auriu; la şcólă se vedea, că a învĕţat nicĭ mai mult, nicĭ mai puţin, decât se recere adĭ dela o domnişóră din casele domnescĭ.

Amêndoi tinerii se iubiau şi părinţiĭ nu erau contra logodneĭ şi a cununieĭ lor. Bunăstarea lor materială i-ar fi îngăduit sĕ se cunune numai decât după logodnă; la început s'a şi fost pus un termin numaĭ de-o jumĕtate de an. Dér ómeniĭ de multe-orĭ sunt ḑoḑĭ....; eĭ se topesc de dor, după ceea ce nu au, ér când sunt sigurĭ, că pot dobêndi ceea ce au dorit, de cele mai multe-orĭ devin nepăsătorĭ. De bună sémă, a fost tare curiósă causa, care a făcut sĕ nu se ţină acest ospĕţ cel puţin cu un an mai înainte....

Asesorul avea un câne sur şi frumos, cu un pĕr ca de mĕtasă; îl chema Ierry; de vre-o opt anĭ îl avea, îl crescuse el de mic şi dobitocul trăgea spre stăpân cu mare credinţă; stăpânul încă îl iubea fórte mult.

Ierry nu era un câne prost, din potrivă, era un câne cum rar mai poţĭ găsi. Cu tóte acestea, în ochiĭ d-reĭ Ida el nu afla nicĭ o milă, căcĭ ea nu iubia cânii, ba atât era de înderĕtnică, încât de pretindea, ca şi mirele eĭ sĕ urască pe nevinovatul dobitoc, ca dovadă a iubireĭ cătră ea; de multe-orĭ se ruga şi plângea, ca sĕ lapede cânele, ér décă el se împotrivea cu hotărire, se încingea între eĭ certă; în fine domnişóra totuşĭ isbuti sĕ facă, ca cânele sĕ nu maĭ vină cu stăpânul sĕu în casa părinţilor eĭ.

Asesorul nu era înderĕtnic, dér el iubise odată pe credinciosul sĕu Ierry prea tare, decât ca acum de odată sĕ-l dea sĕ-l omóre, orĭ sĕ-l alunge dela sine; afară de aceea, îşĭ ḑicea, — şi cu tot dreptul, — că prin acéstă îngăduinţă ar face primul pas de a ajunge mai târḑiu, ca bărbat, sub pantoful neveste sale.

Domnişóra Ida încă iubia pisicile şi rare-orĭ se întêmpla sĕ trécă pe dinaintea pisiceĭ sale, numită Mimi. Asesoruluĭ îĭ era acest dobitoc o adevĕrată grózá, ca tóte pisicile, dér pentru aceea tăcea şi nu ḑicea nimic, ba încă îşĭ da tótă silinţa, de-a se deprinde cu pisica, o giugiulea şi o îmbia cu prăjiturĭ. In semn de mulţămită pentru asta, ea-i sgăria odată zdravĕn mâna, ér Ida rîse cu hohot de acéstă întêmplare. De atuncĭ asesorul nu mai avea ochĭ bunĭ pentru „Mimi".

Il durea óre-cum la inimă, când vorbea Ida în mod aşa de despreţuitor despre „Ierry" şi când trebuia sĕ închidă acasă pe bietul dobitoc, orĭ de câte-orĭ mergea la ea; altfel cânele era în tot locul în urma luĭ şi, décă trebuia sĕ între stăpânul sĕu într'o casă, unde nu-şĭ putea luà şi cânele cu sine, stăpânul era sigur, că pe prag îl va afla la eşire, de-ar fi stat el înlăuntru orĭ cât; luĭ Ierry nu-i păsa, de-i

Gabriel *Ugron* e şi mai nemulţămit cu satisfacţiunea dată, pentru vătămarea „copiilor necresouţĭ ai Orientului“. De ce avem armată şi monitóre pe Dunăre décă aceste nu se pot pune în mişcare ameninţând cu tunurile, până ce se dă satisfacţia dorită? (Mĕi, dér grozav mai e Sĕcuiul! — Red.) Serbia cutéză a vătăma pe Ungurĭ, pentru-că are la spatele ei *protectorĭ*. Décă s'ar fi vătĕmat stégul negru-galben de sigur că până acuma monitórele de pe Dunăre ar sta gata cu tunurile încărcate înaintea Belgradului. Partida lui Banffy se laudă cu patriotismul, dér când e vorba sĕ se apere contra unei loviturĭ de biciu, nu sciă sĕ fiă cu tótă demnitatea.

Ugron dice, că singura satisfacţiă ar fi, décă *în vederea miilor de popor un regiment sêrbesc ar defila înaintea stégului unguresc şi i-ar face onorurile.* Satisfacţiunea trebue sĕ o dea statul sêrbesc, ea nu se póte da prin pedepsirea câtorva. Décă nu se va întêmpla acésta, stégul şi onórea Ungariei vor fi dintre tóte mai uşor vătămate.

Majoritatea însĕ n'a fost de părerea lui Ugron şi a lui Kossuth, şi aşa a luat la cunoscinţă declararea lui Banffy.

Revista politică.

Adunare poporală oprită. Din tóte părţile se ridică proteste contra serbărilor milenare. Pe 10 Maiŭ s'a convocat o adunare poporală în comuna slovacă *Previca* com. Neutra pentru care se vede, că se proiectase între altele şi un protest contra mileniului, deóre-ce adunarea a fost *oprită.* Étă ce scrie un diar din Budapesta asupra adunăreĭ din vorbă: „Poporaţiunea maghiară patriotică din Nordul Ungarieĭ de mult e ţinută în agitaţiă prin nisuinţele agitatorilor naţionaliştĭ şi aĭ partideĭ poporale de-a turbura cu tot preţul serbările milenare. Nu e destul, că cu motive înşelătóre poporul a fost reţinut de-a merge la Budapesta la esposiţiă, ci acum agitatorii au de gând sĕ zădărnicéscă şi sĕrbările şi liturghiile festive fixate pe diua de 10 Mai, şi pentru scopul acesta au convocat pe aceeaşĭ di o mare adunare poporală. Pe fiă-care maghiar bun patriot îl va umplé însĕ cu bucuriă scirea că, viceşpanul comitatului Neutra, Stefan Craus, a oprit ţinerea adunărei. Şi cu tot dreptul căcĭ nu se cade ca serbările unei naţiunĭ sĕ fiă conturbate prin disonanţa unor demonstraţiunĭ politice profane.“ Cu acésta însĕ viceşpanul şi împreună cu el maghiarismul n'a câştigat şi n'a isprăvit absolut nimic, căcĭ în inima sa poporul slovac totuşĭ protestéză contra sĕrbărilor menite de-a glorifica şi preamări înjugarea şi asuprirea lui.

*

A 5-a alegere de primar în Viena. După-ce împĕratul nicĭ decum n'a voit sĕ-l întăréscă pe *Lueger* ca primar al Vienei, cu tóte că acesta a fost ales în patru rĕndurĭ primar, Miercurea trecută s'a făcut a 5-a óră alegere de primar în Viena în rĕstimp de un an. Ales a fost antisemitul Dr. *Strohbach,* cu 94 voturĭ. In vorbirea sa ce o ţinù noul primar cătră publicul adunat la alegere, el accentuà, că *îndată ce va sosi timpul potrivit, el va fi gata sĕ facă loc lui Lueger*, care singur este chiămat pentru postul de primar al capitalei Viena. Strohbach spuse mai departe, că va lucra din tóte puterile pentru binele şi drepturile poporuluĭ *creştin,* şi nu va uita nicĭ-odată, că Viena este oraş *german* şi că trebue sĕ i-se conserve acest caracter. Se înţelege, tóte observările acestea ale nouluĭ primar au fost îndreptate contra Jidanilor, contra cărora Vieneziĭ antisemiţĭ au înscenat o góná mare, voind să stîrpéscă dintre eĭ tot ce e jidan.

*

Asasinarea Şahului Persiei. Sĕptĕmâna trecută, chiar cu 10 dile înainte de iubileul domniei sale de 50 anĭ, a fost omorît Şahul Persiei *Nasr-Eddin* de un Pers fanatic, aparţinĕtor sectei aşa numite *babiste.* Asasinul împuşcase cu un revolver asupra Şahului, când acesta voì sĕ plece la plimbare, şi glonţul îl nimerì pe nenorocitul domnitor chiar în inimă. După Nasr-Eddin au rĕmas 14 fete şi 6 feciorĭ, dintre carĭ cel mai bĕtrân, *Muzaffer-Eddin-Mirza,* născ. la 1853, a fost imediat proclamat ca Şah al Persiei. Noul împĕrat deja este recunoscut de cele mai multe state europene, şi a primit felicitărĭ dela mai mulţĭ potenţaţĭ.

*

Papa şi Ţarul. Diarul *„Daily News“* din Londra anunţă, că Papa *nu* va fi representat la încoronarea părechei imperiale rusescĭ în Moscva, deórece curtea ruséscă nu e aplecată sĕ-i ofere representantuluĭ Papei la serbărĭ locul ce i-se cuvine, conform rangului sĕu.

*

Prinţul Ferdinand al Bulgariei a sosit alaltaerĭ séra în Belgrad şi a fost întêmpinat la gară de regele *Alexandru* al Serbieĭ şi de miniştri sêrbescĭ. Stradele Belgradului erau tóte împodobite şi ocupate de un public fórte numĕros. Domnitorii merseră la Konak, unde avù loc un prând festiv în onóreu domnitorului bulgar. In Sofia se fac fórte marĭ pregătirĭ pentru primirea prinţului Ferdinand.

*

Italienii în Abissinia. Se scie, că Italienii au încercat sĕ încheiă pace cu regele *Menelik* al Abissiniei, cu care pórtă resbel de atâta timp. Incercările acele au fost însĕ zadarnice, şi aşa pertractările au trebuit sĕ se întrerupă. Acuma se depeşéză din Massauah, că regele Menelik ar fi rugat pe generalul *Baldissera,* comandantul suprem al trupelor italiene din Africa, ca *sĕ încépă din nou pertractările de pace,* şi promise, că va libera pe toţĭ prisonerii italienĭ.

Studenţii nemaghiarĭ din Austro-Ungaria contra mileniului.

Studenţii universitarĭ nemaghiarĭ aprópe dela tóte universităţile din monarchiă au *protestat în mod solemn contra sĕrbărilor milenare maghiare.* Studenţimea *arică-naţională* dela universitatea din *Viena* convocase în două rĕndurĭ meetingurĭ de protestare, carĭ însĕ fură *oprite* din partea poliţiei. Cu tóte acestea însĕ resoluţiunile, pregătite pentru acele meetingurĭ s'au publicat. Étă punctele principale din acele resoluţiunĭ:

„Studenţimea vienesă arică naţională îşĭ ţine de sfântă datorinţă, de-a lua prin mandatarii sĕi în mod solemn posiţie în contra aşa numitului mileniu, şi iau decĭ următórele resoluţiunĭ:

I. De a absenta dela serbările maghiare aşa dise milenare, fiind-că ar fi sub demnitatea studenţimei vienese arice naţionale, de-a participa la acele serbărĭ;

II. De-a lucra într'acolo, ca conaţionalii şi commilitonii din Austria, din imperiul german, din Elveţia, Francia, Rusia, Italia, Belgia, România, Serbia şi Bulgaria de-asemenea sĕ rĕmână departe dela acéstă serbare esclusiv maghiară;

III. Tot-odată protestéză studenţimea vienesă arică naţională, dimpreună cu colegii ei nemaghiarĭ din Ungaria şi Transilvania, în contra serbării specifice maghiare, octroată ca o „sesbare a Ţĕrii“, fiind-că acésta nu are pentru studenţimea arică naţională din Ungaria şi Transilvania înţelesul unei festivităţĭ jubilare, ci al unei serbărĭ de jale;

IV. Mai departe adreséză studenţimea arică naţională din Viena către Germanii ungurenĭ stăruitorul apel, ca sĕ se apere dimpreună cu ceilalţĭ nemaghiarĭ în contra nisuinţelor lor de maghiarisare şi sĕ protesteze în contra încercărei de-a pune înaltele lor calităţĭ naţionale în serviciul festivităţilor de reclam jidano-maghiare.

*

Mai departe au protestat contra mileniului studenţii universitarĭ *românĭ* dela universităţile din *Graz, Viena, Budapesta* şi *Cluj.* In protestul acestora se dic între altele următórele:

„Presentaţĭ înaintea Europei culte dimpreună cu celealalte naţionalităţĭ nemaghiare ca un *element necapace de o cultură mai înaltă, şi menit de a fi pururea supus şi sclav altora, timbraţĭ de „popor miserabil“*

Costrânşĭ prin forţa majoră de puternicii dilei de a contribui şi noi la ridicarea acestor sĕrbătorĭ streine de noi; siliţĭ, chiar de a pângărĭ curăţenia altarelor nóstre, înălţând rugăciunĭ întru preamărirea asupritorilor noştrii;

Putem noi óre, iloţii esclusivismului de rasă, sĕrbători împreună cu oprimatorii noştrii? Putem noi óre fi părtaşĭ la sĕrbarea sugrumării libertăţii şi esistenţei nóstre naţionale?

Nu! De o mie de orĭ nu!!

Tinerimea universitară română, conştie de datorinţa sa, *protestéză* cu tărie în contra loviturei intenţionate neamului român prin aranjarea festivităţilor milenare, şi conjură pe tot Românul de bine pe conscinţa sa, sĕ nu dea ascultarea glasurilor ademenitóre, ci departe sĕ rĕmână de orgiile inscenate de vrăşmaşii neamului nostru.“

*

In fine în protestul studenţimei *croate* dela universităţile din *Viena* şi *Praga* se dic următórele:

„Sĕrbările milenare sunt preamărirea invasiunei maghiare, sunt o serbare a supremaţiei maghiare asupra altor naţiunĭ, serbarea pretinsei culturĭ maghiare. *Serbările acestea sunt o provocare a celórlalte naţiunĭ, culmea şovinismului maghiar.*

„*Mileniul este preamărirea victoriei forţei brutale asupra dreptăţii, a victoriei stărilor înselbătăcite asupra culturei, a minciunei asupra adevĕrului.* Volnicia şi minciuna este şi adĭ încă, după o miiă de anĭ, singura basă a hegemoniei maghiare asupra popórelor nemaghiare din regatul Ungariei“.

„Tinerimea academică croată, ţinênd sus stindarul croat, declară, că ea va lupta în totdéuna pentru dreptul public croat, şi va sprijini întotdéuna naţionalităţile nemaghiare în lupta pentru drepturile lor“.

„Biserică şi şcólă.“

Din incidentul mileniului publică sub acest titlu organul oficios *„Pester Correspondenz“* un articol, în care voesce sĕ dovedéscă, că biserica şi şcóla sunt stêlpii maghiarismului, sunt propagătorii cei mai de frunte ai „culturei naţionale maghiare“. Nu vorbesce însĕ nimic despre bisericile şi şcólele naţionalităţilor, ci pur şi simplu despre o „biserică şi şcólă“ a „patriei ungare“,

---

afară vreme bună, orĭ plóiă, de-i ger orĭ ninsóre, căcĭ el de pe prag nu se clătină.

Ba de câteva-orĭ se întêmplà, că bietul Ierry se slobodì din închisórea lui şi fugì după stăpânul sĕu, orĭ că prin instinctul lui cel fin îi adurmecà urmele până dase de el. Asesorul locuià într'o casă cu ferestrii inalte, dér acésta nu gena nimic pe Ierry; spre a urmărì pe stăpânul sĕu, sărìa prin ferêstra deschisă pe trotoar, aşa că odată îşĭ scrintì un picior, dér pentru aceea tot nu învĕţà minte. In cas de lipsă ar fi fost în stare a sărì şi prin ochiul ferestrii.

Asesorul credea, că a aflat în Ida o inimă bună şi îngăduitóre. De aceea el nu-şĭ puté închipuì, cum de-'i uresce ea cânele în aşa mĕsură şi din asta causă îşĭ făcea mult sânge rĕu. Cu astfel de ocasiunĭ veniau de regulă certe mai micĭ, orĭ mai marĭ, între ei, aşa că nevinovatul câne era pricina, că se trăgăna cununia. Ida părea, că aştéptă mai întâiu mórtea cânelui şi numai după aceea sĕ se cunune.

Adĭ era o prea frumósă di de Maiŭ; câmpul începuse a înverdi şi era în tótă strălucirea sa, cerul suridea cu prietinésca lui lumină şi căldură, un blând zefir umplea aerul de miros plăcut.

In astfel de dile se îndatinau mirii sĕ facă câte-o preumblare afară de oraş, pe un loc frumos. Asesorul venì şi adĭ sĕ-şĭ ducă mirésa la preâmblare. Ei mergeau mai tot-déuna braţ la braţ; toţĭ sciau, că ei sunt logodiţĭ.

Aşa se întêmplà şi adĭ; pe tot locul erau salutaţĭ prietinesce, icĭ-colea se mai întêlniau şi cu cunoscuţĭ, dér puţin se opriau de vorbă cu ei. O tinĕră părechе de logodiţĭ are multe de vorbit între patru ochĭ, decĭ şi părechea nóstră se retrase singură sub o tufă de scumpiă unde era o bancă. Acolo se aşedară neconturbaţĭ de nimenĭ.

Multă vreme povestiră ei de-ale lor, uitând timpul şi locul, în care se aflau, deodată însĕ le conturbà tainica linisce un óspe neplăcut, era micul şi frumuşelul Ierry.

Érăşĭ scăpase adecă Ierry din închisóre, şi-a căutat stăpânul prin tot oraşul şi în fine, adurmecându-i urma, l'a aflat. De bucuriă începù a sărì, după datina lui, până la genunchii asesorului, care se făcù palid de mânie când îl vĕdù; dér privirea cea blândă şi prietinósă a cânelui îl desarmà şi numai prin o clătire din cap îşĭ arătà neplăcerea.

D-ra Ida luà lucrul cu totul altfel; ea nu vedea nicĭ când cu ochĭ bunĭ cânele, ér acum o supĕrase grozav. In mânia ei lovì pe bietul animal cu umbreluţa şi încă destul de tare.

Ierry nu se supĕrà prea tare pentru acéstă lovitură nemerĭtată, asesorul însĕ se indignà de acéstă purtare a ei. Décă altcineva ar fi cutezat sĕ facă aceea, ce făcuse mirésa lui, de sigur că-l numia barbar, dér ei îi dise numai atâta, ridicându-se: „Acésta n'a fost la loc, Ida!“

Ea încă se ridicà, îşĭ scuturà vestmêntul şi începù în ton fulgerător: „N'a fost la loc? Nu ţi-am spus de-o sută de orĭ, că nu pot suferì pe miserabilul de câne. El îmĭ murdăresce hainele şi peste tot nu pot suferì cânĭ în apropierea mea!“

— „Nu-'s eu de vină, décă el e aci“.

— „Chiar de aceea pentru fapta lui l'am pedepsit“.

— „E un animal fără minte; îl mână numai instinctul, instinctul iubirei“....

— „Ce-mi pasă mie? Décă tu nu te poţĭ despărţi de cânele tĕu, orĭ décă el nu se póte despărţi de tine, atuncĭ mergĭ la preâmblare numai cu el, nu şi cu mine!“

— „Ida, nu fi totuşĭ nedréptă şi neamabilă! Tu scii, că nicĭ mie nu-mĭ place de pisica ta, dér nicĭ-odată nu îndrăsnesc sĕ dic astfel de vorbe despre un lucru, care îţĭ place ţie“.

— „Asta-i cu totul alt-ceva! Pisica mea e un animal drăgălaş, liniştit, blând; dér cânele acesta bĕtrân şi murdar, par'că nicĭ n'ar fi sănĕtos. Privesce, cum e!“

— „Cum sĕ fiă? A venit prin apă, prin tină şi prin frundiş, până m'a aflat“.

— „Şi ne conturbă liniştea acésta singuratecă; într'o astfel de societate nu mai rĕmân nicĭ un moment?“

Ida într'adevĕr, plecà, fără de-a luà braţul mirelui ei. Câte-va secunde stete bietul mire pe loc, nehotărît şi cu fruntea încreţită, se gândea, că ce sĕ facă, sĕ mérgă după ea, orĭ ba? Dér ce ruşine, când lumea 'i-ar fi vĕdut pe fiă-care mergênd singur acasă!

Merse decĭ după ea, o conduse şi se încercà de a o îmbuna; dér de îmbunare nu putea fi vorbă. Drept, că şi Ierry avea

din ceea-ce se vede, că compatrioţii noştri maghiarī, în îngânfarea lor făr' de margine, trăesc în credinţa, că deja preoţii şi învěţătorii nemaghiarī sunt cu totul ai lor, şi de acum înainte îi pot folosi pentru scopurile lor negre de *maghiarisare şi desnaţionalisare*. Ḑi de ḑi se îndréptă atentate asupra bisericilor şi şcólelor nóstre; preoţii şi învěţătorii noştri sunt puşī la grea probă, dér ei au datorinţa sfântă de-a sta tarī şi neclintiţī, credincioşī naţiunei şi poporului din care s'au născut. Sě nu crédă nicī-odată *vorbelor si promisiunilor ademenitóre*, prin care duşmanul neîmpěcat vrea sě ne absórbă şi nimicéscă!

Étă ce se ḑice în amintitul articol între altele:

Speranţa în viitorul Ungariei zace în mânile învěţătorilor noştri *patrictici*. Şcóla face din inima copilului un lăcaş al iubirei de patriă şi al iubirei faţă de rege. Statul ungar a fost susţinut prin puterea eroică a Ungariei şi prin însufleţirea sa timp de o miiă de anī; şcóla va susţiné pe acest stat o altă miiă de anī. Acolo sě învaţă patriotismul şi iubirea de patriă, acolo se sădesc în inima tinerimei pildele vitejescī ale eroilor noştri, şi se învaţă copiī, *cum trebue sě trăéscă şi móră fiă-care „Ungur" pentru patria sa.*

Şi credinţa în vitor ne-o întăresce biserica, acea biserică, care nu cunósce nimic pe lumea acésta, decât pe Dumneḑeu şi *patria*. Acea biserică, ai cărei conducětorī înflăcăraţī esclamă: *Numai un bun patriot póte fi bun preot (!!)* Şi acésta este biserica ungară *a tuturor confesiunilor*, ale căror preoţī sunt fiiī acestei naţiunī (??) şi carī *în primul rênd sunt „Ungurī" şi numai intr'al doilea rênd sunt preoţī (!!)* Acea biserică, care cu ocasiunea „sântei" serbărī milenare se plécă adênc înaintea mărirei naţiunei.

Şi aşa mai departe....

† Generalul Mihail Trapşia.

Unul din cei mai bravī, mai capabilī, mai meritaţī şi mai vĕḑuţī oficerī ai noştri, *Mihail cav. de Trapşia*, a rěposat după o lungă şi chinuitóre suferinţă în 3 Maiŭ n. c., în Graz. Rěposatul este fiiu de grăniţer din Caransebeş; el a absolvat şcólele militare primare din oraşul sěu natal, apoi a cercetat şcóla de artileriă din Praga şi academia de artileriă din Moravia. La 1859 a intrat în armată ca cadet-sublocotenent. La 1863 a avansat la rangul de locotenent. La 1866 a fost în armata comandată de archiducele Albrecht în rěsboiul cu Italia. S'a distins la Custozza şi a fost decorat cu Coróna de fier cl. III.

După rěsboiŭ, Trapşia a ajuns căpitan în statul major general din Lemberg. In 1873 s'a făcut major la regimentul 8 de artileriă, peste alţī trei anī s'a făcut locotenent-colonel la statul major în Viena, şi la 1879 a fost numit colonel; ér la 1885 director al artileriei la comanda de corp din Sibiiu. In 1885 l'au înaintat la gradul de general de brigadă, în calitatea acésta a fost un an la Sibiiu şi apoi a trecut la Lemberg.

In timpul acesta a început sě sufere în urma unei apopolexii, mai târḑiu a trecut la Graz, ér în Iunie 1890 a fost pus în neactivitate din causa sănětăţii. La 1893 fù pensionat cu titlul de locotenent-mareşal şi a fost decorat din partea Majestăţii Sale cu crucea de cavaler al ordinului Leopoldin „pentru eminentele sale servicii, atât în timp de rěsboiŭ, cât şi în timp de pace".

Se spune, că archiducele Wilhelm, inspectorul general al artileriei, a presentat odată pe generalul Trapşia fostului principe al Bulgariei, Battenberg, numindu-l „cel mai bun şi mai brav general de artileriă". El şi avea acest renume în armată.

Ei bine, nicī acest escelent şi brav general n'a fost scutit de amărăciunea de a se vedé privit cu ochī bănuitorī din causa simţului sěu naţional românesc. Scim din propriă esperienţe, că 'i-s'a luat în nume de rěu, că pe cât timp a petrecut în Sibiiu, nu s'a sfiit de-a conveni la ocasiunī cu clasele inteligente române din acel oraş. Era un caracter firm şi Român de inimă, care îşī înplinia datoria pe deplin ca soldat, dér tot-odată nu-şī uita, că este un fiiu al poporului român.

In vecī amintirea lui şi viaţa lui fiă o pildă viuă pentru cei ce-l vor urma în cariera militară!

Dela familia rěposatului general primim următorul trist anunţ:

Subscrişii cu inimă plină de durere aducem la cunoscinţa tuturor rudeniilor, amicilor şi cunoscuţilor, că în vecī neuitatul nostru soţ, frate, cumnat şi unchiu

Mihail cavaler de Trapsia,

Locot.-Mareşal campestru ces. şi reg. în retragere, cav. al ordului Leopoldin şi al ordului corónei de fer cu decoraţiunea de rěsboiu etc. etc.

după lungī şi grele suferinţe a trecut la cele eterne Duminecă în 21 Aprilie (3 Maiŭ) a. c. în Graz în etate de 58 anī. Rămăşiţele pămênteştī ale scumpului decedat s'au depus spre odihnă vecīnică Vinerī 26 Aprilie (8 Maiŭ) s. c. la 3 óre după ameḑī în cimiteriul gr. or. român din Caransebeş.

Fiă-i ţěrâna uşóră şi memoria binecuvêntată!

Aurelia de Trapsia ca soţie. Amalia Moaca n. Trapsia ca soră. Ilie Moaca sub locot. in pens. ca cumnat. Aurel Moaca jurist Adriana Moaca ca nepoţī.

Mileniul şi Românii din România.

Precum am mai arătat în România, s'a produs o viuă mişcare în contra participărei la mileniu. In Iaşī au ţinut secţia Ligei de acolo şi studenţii universitarī adunărī, carī au luat resoluţiunī, că Românii din România protestéză şi nu vor lua parte la mileniul unguresc.

In ḑiua de St. George a fost *mare meeting în Bucurescī*, arangiat de studenţii universitarī, în frunte cu „Comitetul naţional studenţesc". Studenţii s'au adunat în mare numěr în grădina publică Cismigiu, de unde au pornit cu musica în frunte şi urmaţī aprópe de tóte societăţile din Bucurescī cu stégurile lor prin calea Victoriei, care era înţesată de lume. Când a trecut cortegiul pe dinaintea palatului, musica a intonat imnul regal şi mulţimea a strigat: „Trăéscă Regele şi Regina!" Intre drapelele, ce le purtau studenţii era şi unul alb cu inscripţia roşie: *„Jos mileniul!"* şi altele cu inscripţii ca: „Prin luptă la isbândă. Trăéscă luptătorii românismului" etc. Ajunşī la Şosea manifestanţii se adunaseră la rondul din urmă, se urcà la tribună studentul Bălănescu şi ţinù o vorbire, arătând luptele Românilor de dincóce, şi cerênd ca Românii din regat sě nu ia parte la mileniu. Au mai vorbit şi alţii, ér la 5 óre manifestanţii s'au împrăsciat în linisce. Comitetul naţional al studenţilor universitarī din Bucurescī a publicat şi un diar de ocasiă intitulat: **„Jos mileniul"**, care s'a tipărit în vre-o 20,000 de esemplare şi s'a împărţit în tótă ţéra. Comitetul naţional studenţesc a publicat un protest în contra mileniului, în care amintindu-se la sfêrşit de procesele politice intentate în contra Românilor din statul ungar se ḑice la încheiere:

„Dér nu se tem óre, că sgomotul lanţurilor ce ţin corpurile acelora ale căror inimī nu pot fi înlănţuite, au sě covârşéscă muncile şi ţipetele lor de bucuriă! Nu se tem că plânsetele soţiilor şi copiilor acelor martirī vor face pre toţī sě vaḑă, că se găsesc în acea vale a plângerii, pe care o creḑuseră până atuncī numai alegorică?

„Am fi voit sě rěspundem cu dispreţ şi la aceste sěrbărī; n'am putut, căcī s'ar fi interpretat rěu; tăcerea nóstră ar fi fost luată de cei interesaţī, şi de rea credinţă, ca o aprobare tacită séu ca o resemnare forţată prin lipsa de argumente de protestare; ar fi fost o crimă, când alte popóră se agită şi desaprobă acest fapt, noi Românii sě lăsěm sě trecă; fără a arăta indignarea şi a protesta contra lui.

„Ar fi fost o necinste adausă trecutului nostru, o pată imprimată presentului şi o angajare tristă pentru viitor, décă am fi tolerat ca acest eveniment ruşinos sě fiă consfinţit în istorie fără cel mai mic comentariu.

„Românii din regatul Românei, pentru respectul tendinţelor umanitare ale secolului în care ne aflăm, protestéză contra acestei imposturī poreclită mileniu".

*

Precum anunţă foile române de dincolo se pregătesc întrunirī de protestare şi în Craiova, Ploiescī etc. Afară de secţiunea Ligei din Iaşī au aranjat şi alte secţiunī adunărī de protestare. Étă şi

Protestul Secţiunei Predeal a Ligei:

„Membrii *Sectiunei Predeal, a Ligei* pentru unitatea culturală a tuturor Românilor întruniţī în adunarea generală estra-ordinară în ḑiua de 21 Aprilie v.:

Avênd în vedere suferinţele ce fraţii noştri românī de peste munţī indură din partea Maghiarilor,

Avênd în vedere, că veseliă şi voie bună nu póte sě fiă acolo, unde: drepţii sunt nedreptăţiţī, lumina întunecată si lupta pentru cultură şi esistentă sufocată pe faţă şi prin forţă, pentru tot ce nu este maghiar şi în special pentru Românii locuitorī în regatul S-tului Ştefan,

Judecând, că disa miie de anī împlinită ĕst-timp, — aruncându-se privirea în trecutul istoric al ţěrilor Europene, nu ne amintesce decât cu gróză, devastările şi barbariile, ce cetele hunice făcut-au în ţěrile din rěsăritul şi centrul Europei pe acele timpurī; şi din nenorocire, věḑênd, că aceste barbarii s'au continuat şi se continuă şi până aḑī de urmaşii celor veniţī din pustiurile Asiei la anul 896:

Adunarea generală a secţiunei, protestéză energic contra serbărilor milenare ce se ţin la Budapesta şi învită pe toţī Românii cuprinşī în circomscripţia acestei secţiunī, nu numai sě nu ia parte la acele serbărī, dér să propage pe orī unde şi în orī ce timp Cuvêntul adevĕrului, *Cuvêntul*, că serbările milenare ţinute la Budapesta sunt şi vor fi o minciună, o spoială, cu care neamicii dreptăţii, culturei şi progresului, voesc sě acopere crimele lor nelegiuite, sěvêrşite în timp de o miiă de anī."

SCIRILE ḐILEI.

— 27 Aprilie.

Ura faţă cu Maghiarii. Étă ce scrie sub acest titlu „Magyar Hirlap": „Corespondentul nostru din Zombor ne împărtăşesce un cas, care dovedesce, că cât de adênc se sědesce în unele familii sêrbescī în copii, deja din frageda tinereţă, ura faţă cu Maghiarii. Studenţii dela gimnasiul din Zombor se pregăteau adecă pentru sěrbătórea scolară milenară, deprinḑênd imnul naţional maghiar, când trei studenţī sêrbī, adecă Pavlovicī, fiiul medicului comitatens, Rajkovicī şi Rogulicī declarară, că ei nu voiesc sě cânte cântărī patriotice maghiare. Profesorul Ludovic Rödiger îi ocărî pe demonstranţī, dintre carī doi, de frică că vor fi eliminaţī deja au părăsit gimnasiul."

---

o greşélă, că nu voia sě mérgă singur acasă pe lângă tóte poruncile stăpânului sěu, ci mergea înděrětul lor la o depărtare potrivită, cu capul plecat.

Inzadar se încercà asesorul sě arete însuşirile minunate ale cânelui în asěměnare cu ale pisicei; el vĕḑù îndată, că aḑī zadarnică ar fi orī-ce încercare şi la pórta casei lor se despărţì de ea spre a merge sdrobit acasă cu Ierry al sěu.

In ḑiua următóre nu o cercetà de loc, nu-i dete nicī sěmn de viéţă. Dóră cérta asta mică nu s'a sfîrşì cu ruperea legăturilor celor strînse dintre ei? Aşa ceva nu credea d-l asesor şi, deşi în alte privinţe nu era slab, dér totuşī în privinţa dragostii nu se puté lăuda cu nu sciu ce tăria. El se mângăià cu vechiul proverb: „Cel mai cuminte îngădue", şi se decise în ḑiua a treia sě trimită miresei sale un frumos buchet de florī, însoţit de-un mic vers potrivit, de împăcare.

Cât de mult a mişcat versul acesta pe Ida, e tréba ei; póte că şi ea căuta numai ocasiunea de împăcare, căcī ea scrise numai decât un bilet frumos lui Artur al ei, rugându-l cu stăruinţă sě vină la ei încă în acea ḑi. El nu se lăsà îmbiat de dóuě-orī şi încă în aceeaşī séră, erau amêndoi amoresaţii o inimă şi un suflet. Ida îşī recunoscù greşéla, şi Artur o iertà bucuros; dér rěmase tot duşmană faţă cu Ierry, despre care însě nu mai vorbiră.

Véra trecù destul de bine, cu puţine deosebirī şi acum érăşī se vorbia despre cununia lor, care va fi în primăvéra viitóre.

In timpul acesta Mimi făcù mai multe comedii de-ale ei; ea sgărià pe servitóre de-i scóse sânge, furà câte-va bucăţī de friptură din bucătăriă şi mâncà chiar canari, acea pasěre drăgălaşă, iubită de întrégă familia. Dér ce 'i se întêmplă pentru tóte aceste? — Nimic! Ea avea un bun apěrător în domnişóra Ida, care o scia escusa fórte bine, ba după tóte câte le făcuse, ea era încă şi mai mult iubită.

Cu întrarea iernei venì şi timpul balurilor. Se înţelege de sine, că Ida nu voia sě scie de nimenī, decât de cavalerul ei iubit, de asesorul, ba se întêmpla adeseorī, că el o conducea la bal fără însoţirea părinţilor ei.

Cele mai frumóse balurī se dau de regulă în séra de anul nou şi la prinderea postului. Se vorbia, că asesorul şi-a conduce însu-şī mirésa la primul bal, ambii se bucurau de asta şi abia aşteptau sě soséscă odată.

Balul se începea la opt óre; la órele şepte era Artur pus în paradă: haine negre, cravată albă. El se duse la mirésa lui, dér din precauţiune nu întrà în salonul ei de primire, ci în odaia de locuit. Aci întêlnì el pe mirésa lui, care, după cum se vedea, nu-l aştepta încă, căcī ea se chiar spărià la întrarea lui.

Şi cum o aflà? — Ida era deplin îmbrăcată de bal, decât că pěrul nu-i era încă în ordine, ceea ce se vedea dela prima privire. Afară de aceea, ea se afla în aşa agitaţiă, încât era imposibil a se stăpâni.

— „Pentru numele lui Dumneḑeu, ce-ţī lipsesce ţie, scumpă Ida?" întrebà asesorul.

— „Ce-mī lipsesce?" întrebà ea cu o iritare neesplicabilă. „Totul îmī lipsesce, totul, totul! Şi tu ai trebuit sě vii chiar acum?.."

— „Dér, Ida, te conjur, spune-mī, ce s'a întâmplat?"

— „Nimic!"

Asesorul sta mut înaintea acestei întêmplărī, pe când mirésa lui se aruncà plângênd pe o canapea şi-şī acoperì faţa cu amêndouě mânile. El o aflà şi acum frumósă, ca tot-déuna, îi venia însě bătětor la ochī, că nu-i vede buclele aurii. El se apropià de ea sě-o mângăie, dér ea-l împinse.

— „Mergī acasă!" ḑise ea cu patimă, „mergī singur la bal! Eu nu te pot însoţi!"

— „Dér, Ida!?"

— „Lasă-mě! Vréu sě fiu singură! Aḑī nu voiŭ sě věd nicī un om!"

— „Şi ce ţi-am făcut?"

— „Nimic!"

— „Şi tu eştī mâniósă pe mine?"

— „Ba!"

— „Atuncī spune-mī ce e, scumpa mea?"

— „Nu voi, nu pot!"

Bietul asesor încă venì acum în desperare, dér se ţinù, luà un scaun şi se puse lângă mirésa lui. Unde-i rěmaseră buclele ei cele frumóse aurii, că el nu le mai vedea. După o lungă pausă nu se mai

compatrioții noștri maghiarĭ voiesc adecă, să silescă cu tot prețul pe fiiĭ națiunilor nemaghiare, ca sĕ le cânte imnurile și cântecele lor naționale. Frumósă dorință, numai écă se află chiar și între gimnasiștiĭ unii, al căror intern se revóltă contra unei astfel de sile și contra octroărei, ca ei sĕ cânte nesce cântece contrare sentimentului lor.

—o—

Succesul unui artist român în Viena. In séra de 29 Aprilie s'a dat în sala „Kaufmänischer Verein“ din Viena un concert arangiat de profesorii conservatorului din Viena, la care concert s'au produs puterile cele mai bune musicale atât dintre conservatoriscii presențĭ cât și dintre cei absoluțĭ, ba chiar și unii din profesorii conservatorului au luat parte activă la concert. Intre artiștii, carĭ s'au produs la acel concert, după cum aflăm, a fost și d-l *Traian Mureșianu*, care a cântat „Prologul“ din opera Bajazzo a lui Leoncavallo. Reușita ce o avŭ d-l Mureșianu, după cum spun diarele din Viena, a fost splendidă. Vienesii îl aplaudară și rechiămară într'un mod entusiast, și d-l Mureșianu a trebuit sĕ repete punctul sĕu din program.

—o—

Mórtea lui Galimberti. Alaltăerĭ a murit în Roma fostul nunciu papal în Viena, Ludovic Galimberti, care la 1893 a fost numit cardinal și prefect al archivei papale. El a fost unul dintre cei mai marĭ aderențĭ ai propagandei catolicismului între orientalĭ.

—o—

Rochiile principesei Maria a României. Se scie, că principele Ferdinand și principesa Maria vor representa curtea României la incoronarea Țarului în Moscva. Acum se scrie, că cu ocasiunea acesta se vor da la Moscva 18 balurĭ, și principesa Maria și-a comandat pentru multele solemnitățĭ 35 toalete, carĭ costă peste 60.000 de lei.

—o—

Pentru timpul vacanței de vară, Iulie și August, subscrisul se recomandă ca *instructor la copii*, din școlele primare, orĭ gimnasiale. Vorbesc, pe lângă limba română, și pe cea germană și maghiară. *Vasilie Munteanu*, învĕțător în Satulung.
(Hosszufalu, Comit. Brașovului.)

—o—

Noroc pe neașteptate. Provocarea colectantului principal al lotăriei de clasă ung. Carl Heintze din Budapesta, la adresa norocosului posesor al losului care la sortirea din 5—8 febr. câștigase suma de 20,000 coróne rĕmăsese fără resultat până în dilele trecute. In fine în 3 Mai presintă K. P. din H. M. Vásárhely sus numitei firme Losu Nr. 29471, și primesce frumósa sumă de 20,000 coróne. Plin de bucurie se duse la Primarul orașului și dărui pentru săracii capitalei o sută coróne, și pentru fetițele orfane care au scos numĕru norocos 20 coróne.

Direcția loteriei de clasă ung. anunță, că cât va dura sortirea principală dela 12—28 Maiŭ, în fiă-care di va publica liste oficiale de câștigurĭ, și se vor trimite colectanților din capitală și provincie, ca publicul interesat sĕ le pótă vedea. De óre-ce tragerea losurilor durézá 17 dile, prin aranjamentu acesta se oferă publicului ocasia, ca losurile cu câștigurĭ micĭ sĕ le pótă schimba la colectori cu alte, care s'află în róta norocului, și astfel se profite de șansele câștigurilor ce oferă loteria cu milióne a esposiției mileniului.

Contra mileniului.

Étă ce scrie diarul slovac „*Narodnie Noviny*“ din Turoț-Sân-Mărtin asupra serbărilor milenare:

Inainte cu o miiă de anĭ Maghiarii au venit aci ca nomadĭ asiaticĭ și au pustiit cultura și biserica creștină, pornită spre înflorire. In mânia acestor reamintirĭ triste, pentru noi Slovacii, superintendenții evangelicĭ au ordonat, ca preoțimea sĕ țină în 10 Maiŭ o liturghiă festivă, în scopul sĕrbătorirei mileniului. Astfel voiesc ei sĕ crescă din copii slovacĭ, necunoscĕtorĭ de limba maghiară, *jenicerĭ maghiarĭ*.

Dér nu e de lipsă sĕ asculte nimenĭ de cuvintele superintendenților. Și Slovacii, ca și celelalte naționalitățĭ nemaghiare, sĕ pretindă ca: *nicĭ un Slovac, credincios némului sĕu, sĕ nu ia parte, nicĭ din oficiu și nicĭ ca persónă privată, la serbărĭ.* Ar fi de dorit, ca cu ocasiunea acestor serbărĭ, atât de triste pentru Slovacĭ, nicĭ în bisericile slovace, nicĭ în școlele confesionale sĕ nu se sĕrbătorescă mileniul.

In fine, precum ministerul și guvernul țĕrei nu póte sili pe Jidanĭ, ca d. e. sĕ arangieze focurĭ bengalice și sĕ țină liturghii festive prin sinagoge în amintirea pustiirei Ierusalimului, așa — se înțelege — nicĭ dela noi nu se póte pretinde, ca sĕ sĕrbătorim împreună cu Maghiarii căderea imperiului morav de odinioră. Nu permitem, ca sĕ ni-se dea astfel de poruncĭ!

*

După cum i-se anunță diarul polon „*Przeglond*“, autoritatea censurătóre din Varșovia a *interdis diarelor polone*, de-a publica raportury despre sĕrbările milenare din Budapesta, și de-a face și numai amintire despre esposiția milenară. Autoritățile rusescĭ *au interdis chiar și consulatului austro-ungar* din Varșovia, ca sĕ espună placate despre esposiția milenară.

*

Cetim în „*Alkotmány*“ următórea scire: „*Cum sĕrbătoresce Brașovul*“. „Din Brașov primim scirĭ despre unele lucrurĭ scandalóse. In sĕptĕmâna trecută adecă s'a celebrat sfințire de stég în școla de ucenicĭ, și copiĭ au apărut la sĕrbare cu cocarde naționale. Copiĭ résfățațĭ săsescĭ bătură însĕ pe mai mulțĭ dintre acéia și le rupseră cocardele. Se spune mai departe, că *Valahii din Brașov, la inițiativa damelor, și-au dat cuvêntul de onóre, că nu vor merge la esposiția milenară*“.

Sfințirea bisericei din Apața.

(Coresp. par. a „Gaz. Trans.“)

Brașov, 3 Maiŭ n. 1896.

Intre tóte virtuțile omenescĭ, fără îndoélă, una din cele mai frumóse este fapta cea bună.

„Frânge pânea ta celui flămênd și pe sĕracii fără de casă bagă-i în casa ta“, dice Isaia profetul (58. 7).

Aceste învĕțăturĭ au îndemnat pe nobilele fiice ale unui părinte ca, pe ruinele bisericei zidite de tatăl lor, se zidéscă alta nouă mai trainică și mai frumósă.

Scriitorul rêndurilor acestora a fost martor la sfințirea acelei nouĕ bisericĭ, ce s'a făcut Duminecă în 3 Maiŭ (21 Aprilie) c. în comuna Apața din apropiarea Brașovului.

Comuna Apața a trebuit sĕ fiă cândva colonie germană, dela care i-a rĕmas numele *Geist*. De-o parte a comunei se vĕd și astădĭ ruinele unei zidirĭ. Tradiția spune, că aicĭ a fost óre-când o mănăstire de călugĕrițe (ung. apácza), dela care s'ar trage și numele de astădĭ Apața.

Este o comună frumósă, curățică, cu vre-o 380 case și vre-o 1600 suflete. Românĭ sunt 50 familii, sunt și vre-o 17 familii Italianĭ, carĭ s'au aședat aicĭ ca cioplitorĭ de pĕtră, restul poporațiunei sunt Săcui ev. de confesiunea augustină. Ceștĭ din urmă au o biserică frumósă, un preot instruit, școlă de stat de model cu trei învĕțătorĭ și o învĕțătorésă.

Românii, ca mai puținĭ și scăpătațĭ, au avut o biserică zidită la 1842 cu spesele rĕposatului Radu *Ioanovicĭ*, fost mare proprietar și arendator, — au o școlă porală confesională. Preotul, bĕtrân și neputincios, nu funcționéză de mai mult timp, și parochia se administréză de harnicul preot din Mĕeruș, d-l Alexandru *Mĕerușanu*.

La stăruința d-lui Iordan I. *Munteanu*, asesor la sedria orfanelă din Brașov, fiicele rĕposatului Ioanovicĭ: *Zinca măr. Horstmann, Catinca Tomescu, Carolina Mureș și Maria Popovicĭ* cu dragă inimă au contribuit pentru zidirea nouei bisericĭ, care pentru veciă va servi poporațiunei române din acea comună spre evlaviósă amintire de fericiții ei întemeiătorĭ.

Biserica, care a costat mai multe mii de florenĭ, este aședată pe un loc frumos și are un aspect fórte atrăgĕtor.

Ceremonia sfințirei s'a făcut cu pompă cuvenită, care a impus chiar și străinilor, ce se aflau de față.

Mai întâiu s'a făcut sfințirea apei, s'a ocolit biserica, s'a făcut stropirea cu apă sfințită, cetindu-se patru evangelii, s'a făcut punerea antimisului pe altar, s'au cetit în genunchĭ rugăciunile prescrise. După acéea părintele protopop a ținut o vorbire frumósă, cuvêntând despre ctitorii binefăcĕtorĭ și despre podóba bisericei, îndemnând poporul la recunoscință și la cercetarea cu evlaviă a sfintei bisericĭ.

A urmat apoi sf. liturgiă.

Serviciul dumnedeesc a fost oficiat de d-nii: Dimitrie *Coltofeanu*, protopopul tractual, asistat de protop. V. *Voina* din Brașov, parochii: Al. *Mĕerușanu* din Mĕeruș, *Leucescu* din Rotbav, I. *Moga* din Vălcele, Ioachim *Nistor* din Ariujd, Ios. *Bucșa* din Hedig și Ioan *Bucșa* din Arinĭ. Rĕspunsurile au fost esecutate de noul cântăreț dela biserica Sf. Nicolae din Brașov, d. *Brenciu* de părintele din Feldióră Ios. *Micu* și de corul poporal bine cunoscut, din Feldióră, condus de dd. Ios. *Micu* și Ștef. Taus.

Dintre ctitore au fost de față numai venerabila dómnă Carolina *Mureș*, care singură se mai află în viĕță dintre surorĭ, soțul d-sale, stimata d-nă Maria I. *Munteanu*, fiica rĕposatei Zinca Horstmann, și soțul d-sale, d-l I. *Munteanu*.

La masa comună s'au întrunit vre-o 60 persóne, între carĭ am vĕdut pe protopretorele *Pildner* și pe pretorele *Biró*, ambii din Feldióră, preotul maghiar cu învĕțătorii și antistia din localitate, șeful de gară și alții.

Primul toast l'a ridicat protopopul D. Coltofeanu pentru Es. Sa părintele metropolit, prot. Voina a vorbit pentru ctitorii bisericei, s'a toastat apoi pentru părintele protopop Coltofeanu, ca șeful tractului, care are frumósa chiămare, de-a griji diua-nóptea de conservarea tuturor fiilor sĕi tractualĭ, care chiămare este tot-odată una din cele mai grele.

La masă am fost delectațĭ cu felurite cântece esecutate de corul bravilor plugarĭ românĭ din Feldióra, dér mai mult încă de d-l Brenciu, cu vocea sa plăcută s'a arĕtat mare meșter de cântărĭ.

Tóte spesele împreunate cu sfințirea bisericei și cu masa comună s'au acoperit tot de cătră ctitore, respective urmașii acestora.

Ca încheiare constat cu plăcere, că la esecutarea și realisarea nobilului act din partea binemeritatelor fundatóre, o parte fórte însemnată revine asupra d lui Iordan I. Munteanu, care cu o stăruință de fier n'a crutat nicĭ timp, nicĭ ostenele și nicĭ jertfe materiale, până nu a vĕdut totul gata.

Laudă și memoriă vecĭnică evlavióselor fundatóre, laudă vrednicului domn Munteanu, carĭ s'a ilustrat prin o faptă creștinéscă neperitóre.

Un asistent.

Testamentul unui plugar român.

Avem înaintea nóstră testamentul bravului plugar român *George Silvestru Pilțea* din comuna Feldióra, în comitatul Brașovului. Insuflețit de dragostea de neam și de iubirea bisericei sale strămoșescĭ, acest fiu vrednic al poporului român și-a întabulat *întrégă moșia* sa, în preț, după cum ni-se spune, de vre-o 6000 fl. v. a., *pe numele bisericei române gr. or. din Feldióra.* In testamentul lui se dice la început:

---

putŭ răbda și întrebă: „Nu ești încă pepțĕnată, Ida?“

— „Nu!“

— „Cât de bucuros privesc eu la buclele tale“.

Ea aruncă o privire fulgerătóre asupra lui; își mușca buzele, ca și când ar fi avut de dat un rĕspuns amar, și cu o furiă órbă, nebună, eșiră de pe buzele ei vorbele:

„Năucule, mi-le-am luat!“

Asesorul era ca lovit de trăsnet. Acésta întrecea orĭ ce glumă, atât de tare nu uitase ea nicĭ când de sine. In punctul onórei d-l asesor era fórte simțitor și porecla de „năuc“ încă nu cutezase nimenĭ sĕ i-o dea. Il cuprinse de-odată o rĕcélă și se sculă cu și mai recite vorbe:

— „Par' că adĭ ești în tóne rele, domnișóră; nu mult te-oiŭ mai conturba“...

— „Cu atât mai bine!“ rĕspunse ea mâniósă.

Asesorul își luă pălăria și se duse, fără ca ea sĕ-l fi chiămat înapoi. El nicĭ nu se mai gândi la bal, ci merse de-a dreptul acasă; golătatea îi suna la inimă. „Acésta trebue sĕ aibă un sfîrșit“, își dise el plin de amărĭciune; „décă am sĕ-mĭ aud așa ceva ca mine, atuncĭ ce va fi, când voiŭ fi soțul ei?“

Lesne se póte esplica, pentru ce și-a iritat domnișóra Ida cu totul de sine. Ea se bucura nespus de mult de apropiarea balului; se îmbrăcase deja și aștepta numai sĕ-i pună buclele cele false aurii, când étă că se ivesce blĕstămata de pisică cu o săritură fŭ pe scaun și de acolo pe masa de toaletă, luă buclele în gură și — spăriată de țipetul stăpânii, care se aruncase asupra ei — sări pe ferĕstră afară.

Fugise Mimi și cu ea duse și buclele cele aurii, pe carĭ stăpâna nu le mai află. Era cât p'aci, ca biata. Ida sĕ leșine de gróză, căcĭ ce vrețĭ? póte fi óre ceva mai grozav, decât când cineva răpesce frumseța unei fete și încă chiar când e gata de-a merge la bal cu mirele ei? Ea părtinise tot-déuna pe Mimi, dér de astă-dată nu-i mai putea ierta mișelia. Audĭ acolo, sĕ nu pótă ea merge la bal din causa rĕutății unei pisicĭ!

De aci se póte esplica și něcasul ei și primirea bunului ei mire. Tótă noptița plânse cu lacrĕmĭ amară.

Asesorul merse acasă tare rĕu dispus. Pe pragul locuinței sale află pe Ierry, la care nicĭ nu se gândise în acea di. Deschise odaia, aprinse lumina se aruncă nĕcăjit pe canapea, așa cum era, în haine de bal, și ar fi și voit sĕ móră. Dintr'odată însĕ îi atrase atențiunea cânele, care se preumbla prin casă în mod neobicĭnuit și care avea ceva în gură.

— „Ce ai acolo, Ierry? Vino aci!“

Ierry, care purure era ascultător, sări numai decât pe canapea și-i întinse auriile bucle ale domnișórei Ida, pe carĭ asesorul le-ar fi cunoscut dintr'o miiă.

El le luă și sguduit în tot trupul, întrebă: „Ierry, de unde le ai acestea?“

Lucru firesc, că cânele nu-i putŭ rĕspunde, dér el privi îndrăsneț în ochii stăpânului sĕu. De-ar fi avut el darul vorbirei, ar fi spus stăpânului sĕu: „Domnul meu, când ai plecat, te-am urmărit și m'am pus pe pragul casei d-lui Werner, așteptând eșirea ta. Atuncĭ sări mâța Mimi cu acesta în gură. Ca câne de trébă, ce sunt eu urĕsc pisicile și le mușc cu mare plăcere. Făcuĭ decĭ o săritură și o prinsei de céfă. Ea, cuprinsă de spaimă, lăsă buclele din gură, prinse a miorlăi, îmĭ dete o palmă peste bot cu laba ei cea fină și se cără mai departe. Eu luaiŭ trofeul învingerei și-l adusei acasă, spre a ți-l pune la picióre, stăpânul meu! Făcut'am bine, orĭ rĕu?“

— „Bine!“ dise asesorul după o cugetare scurtă; aruncă apoi *scalpa* pe masă și strînse pe Ierry cu fragedime la sîn. „Așa-déră pĕrul ei era fals, precum e falsă întrega ei ființă. Bunule, bravule Ierry, tu m'ai scăpat de o mare rĕtăcire, pururea ți-oiŭ fi mulțămitor pentru asta!“

In diminéța următóre, asesorul de Weissenfels aședă buclele într'un pachet frumos și le trimise domnișórei Werner cu o epistolă, în care-i descoperi, că logodna lor e deslegată. Ea nicĭ nu-i rĕspunse.

El nu avŭ de-a se supĕra pentru hotărîrea luată. Ea se mărită îndată după o jumĕtate de an cu un altul, pe care-l sciŭ neferici cum se cade. Pe Mimi a ei o dete surugiului de-o înecă; asesorul însĕ își griji de Ierry al sĕu pân' la mórte și se căsĕtorĭ cu alta, care era mai mare prietină cu cânii și care-l ferici în tóte privințele...

I. P. R.

„Eu George Pilţea din Feldióra, născut tot în Feldióra, la an. 1842 şi căsătorit cu *Zinovia* născută *George Gavril* la an. 1864, — şi nedăruindu-ne Dumnedeu copii şi vědêndu-ne înaintaţĭ în etate, şi dăruindu-ne Dumnedeu şi avere nemişcătóre: am hotărît cu tótă plăcerea şi dragostea, ce avem către Dumnedeu, către sf. Biserică şi către neamurile nóstre, ca pământul nostru propriu, ce se află (comasat) tot pe hotarul Feldiórei, sĕ-l dăruim Bisericei române gr. or. din comuna Feldióra, *împreună cu tot ce se află pe el, intabulându-l pe numele ei cu speselr mele*“...

Se dispune apoi în testament, ca moşia, care are sĕ trécă în folosinţa Bisericei numai după mórtea testatorilor sĕ se dea în arendă prin licitaţiune pe perióde mai lungĭ, ér arendaşul, care „pe cât se va pute doresc sĕ fiă de legea şi neamul nostru românesc“, va preda banii epitropului prim bisericesc, care-i va depune „la o bancă naţională românéscă“. Aci vor sta banii până în prima Duminecă după S. George, când se vor împărţi apoi între eredĭ, dér aşa, ca din suma arendei în fiă-care an sĕ între mai întâi în lada bisericei române din Feldióra câte 50 fl., sĕ se cumpere cărţĭ pentru şcolarii sĕracĭ de câte 5 fl., sĕ se dea bisericelor române din Rodbav, Arpatac, Helchiu şi Hĕghig câte 5 fl., pentru fondul corului plugarilor câte 2 fl. etc.

Nu şi-a uitat nenea Pilţea nicĭ de „Gazeta Transilvaniei“, al cărei credincios şi harnic cetitor este dela înfiinţarea numerilor poporalĭ de Dumineca încóce regulat. Ca mulţămită, pentru-că acest diar, cum dice el, i-a luminat mintea şi i-a încăldit inima cu focul dragostei de limbă şi de neam, nenea Pilţea dispune în punct dece al testamentului sĕu: „Sĕ se prenumere *pentru tóte timpurile* „Gazeta Transilvaniei“ numerii de Dumineca pentru şcóla română din Feldióra, ér *abonamentul sĕ se plătéscă cu câte 3 fl. la an*, ér nu numai cu 2 fl.

După ce acestea şi alte sume destinate pentru scopurĭ evlaviόse şi naţionale se vor scóte din suma arendei, restul se va împărţi în fiă-care an între 30 de eredĭ, rudenii ale testatorilor. După ce eredii nu vor mai fi, partea lor se va adauge la un *fond şcolar* deosebit, din ale căruia venite se va plăti salarul unuia, orĭ mai multor învĕţătorĭ dela şcóla română din Feldióra, *„însĕ numai pe cât timp şcóla va fi românéscă şi se va propune în ea românesce“*. „Décă însĕ n'ar mai fi şcólă românéscă“, se dice în testament, „atuncĭ venitele fondului sĕ se foloséscă în alt chip *pentru cultura naţională a poporului român* din acéstă comună“ etc. etc.

Mai din fiă-care vorbă a testamentului se vede înflăcăratul simţ naţional al bunului testator, care împreună cu soţia d-sale, lelea Zinovia, şi-au făcut numele neperitor, ca rar alţĭ plugarĭ ai noştri. Noi le dorim la amêndoi, sĕ-i ţină Dumnedeu cu bine şi cu sănĕtate la mulţĭ anĭ, nobilul esemplu dat de domnialor sĕ prindă rădĕcinĭ şi în inimele altora.

Din comitatul Sibiiului.

(Coresp. part. a „Gaz. Trans.“)

Sibiiu, 8 Maiŭ s. c.

In comitatul nostru, în contrast cu duplicităţile din trecut, când erau „naţionaliştii dela rudă“ la cârma afacerilor, a început sĕ pulseze un spirit mai viu românesc.

Declaraţiile din incidentul mileniului făcute în congregaţiile de mai 'nainte, cu tóte că am fi dorit sĕ fiă tonul mai ardent niţel, precum sunt de ardĕtóre dorinţele nóstre, au fost la înălţimea causei ca protestărĭ.

Mai mult însĕ a mulţumit şi e un esemplu de imitat în tóte comitatele, că cu tóte învitările, în carĭ se cerea sĕ se arate motivul absenţei, făcute prin cunoscutul „amic“ al Românilor d-l Gustav Thalmann, intimul d-lui Dr. Wolff, născocitorul politicei de absolută slugărnicie pentru compatrioţii Saşĭ *membrii congregaţiei animaţi de un impunĕtor sentiment de solidaritate au lipsit cu desĕvêrşire dela congregaţia festivă* de erĭ, 8 l. c. **Nicĭ unul singur dintre representanţii românĭ nu au fost de faţă** şi le-au arătat compatrioţilor ce însemnéză: *De nobis sine nobis.* D-lui preşedinte al clubului, d-lui I. A. de Preda i-se cuvine laudă pentru spiritul de disciplină, ce se cultivéză acuma şi care ne face sĕ sperăm, că va aduce încă róde îmbelşugate.

Insăşĭ hotărîrile conferenţelor nóstre naţionale cer o neobosită activitate în municipiu, un teren larg pentru a cere validitarea postulatelor naţionale înscrise în programul din 1881. Nu ne îndoim, că după ce s'au rărit „cei cu doi banĭ în trei pungĭ“ se va înviora şi organisaţia clubului municipal din Sibiiu, şi în urma respectabilului numĕr al fruntaşilor, ce conţine, se va nisui a constitui o nobilă pildă, începênd lupta sistematică constituţională pentru drepturile neprescriptibile ale poporului. Atitudinea din incidentul mileniului ne face sĕ sperăm în acésta. — s. —

SCIRĬ ULTIME.

Budapesta, 9 Maiŭ. Se asigură, că guvernul e hotărît **sĕ oprescă ţinerea conferenţei naţionale române la 3 (15) Maiŭ.**

Budapesta, 8 Maiu. Visitând astădĭ Monarchul esposiţia şi voind sĕ între în despărţământul croat, fù întêmpinat în mod demonstrativ de *studenţĭ croaţĭ cu strigăte de „Zsivio kralj hrvatska!“* (Trăéscă regele croat!)

Viena, 8 Maiŭ. Deputaţii *Cehĭ tinerĭ* vor face astădĭ în cameră o *interpelare*, care stă în legătură cu evenimentele din Belgrad. Studenţii croaţĭ, adecă, carĭ studiéză la universitatea din Praga au voit sĕ trimită o depeşă studenţilor din Belgrad, după-ce aceştia arangiaseră cunoscuta demonstraţiune contra stégului maghiar. In aceea telegramă studenţii din Praga îşĭ esprimară bucuria, că stau împreună cu studenţii din Belgrad în *una şi aceiaşĭ luptă faţă cu duşmanul comun.* Oficiul telegrafic din Praga *n'a voit sĕ espedeze acéstă depeşă*şi, pentru acésta voiesc Cehii tinerĭ sĕ facă interpelare.

Viena, 8 Maiu. Noul primar al Vienei, Dr. *Strobach* a fost astădĭ în audienţă la ministrul-preşedinte *Badeni.* In decursul conversării lor, venind în vorbă şi mileniul, Strobach declarà, că în punctul de vedere al Antisemiţilor nu s'a schimbat nimic, şi că *nicĭ el nicĭ partidul sĕu nu vor lua parte la sĕrbările milenare maghiare.*

Din Bucovina.

Primirea Metropolitului în ţéră, la 3 Mai st. n. 1896.

Cernăuţĭ, 3 Maiŭ 1896.

Pentru primirea Metropolitului s'a constituit un comitet de 160 membrii din tóte clasele societăţii. La 25 Aprilie st. n. a telegrafat Metropolitul Arcadie Ciupercovicĭ Consistoriului, că la 3 Maiŭ st. n. pe la amédĭ va sosi la Cernăuţĭ. Numai decât s'a însciinţat comitetul festiv şi acesta a trimis învitărĭ prin ţéră, ca sĕ ia parte în numĕr cât de însemnat la primirea noului Archiepiscop în ţéră.

Diua de 3 Maiŭ a fost pe de-o parte bine alésă, pe de alta însĕ nu. Era bine alésă, că era Duminecă, când tóte prăvăliile sunt închise pentru rĕpausul de Dumineca, şi avea a se stringe multă lume din oraş, nu era însĕ bine alésă pentru-că preoţimea dela ţéră nu putù lua parte, cum s'ar fi dorit, deórece era împedecată prin serviciul divin. Lumea se miră, că nicĭ un poet bucovinén nu a făcut ode de primire precum se îndatinéză la ocasiunĭ de aceste!

La órele 9.30 minute a plecat un tren special cu membrii din comitetul festiv, vre-o 70, aleşĭ anume din boerime, preoţime, profesorĭ, învĕţătorĭ, comercianţĭ şi din talpa ţerii — ţĕrănime. Acest tren ajunse la 10·32 minute la Sniatin-Zaluce, la gara dela frontiera ţerii. La 10·50 minute a sosit trenul accelerat dela Viena, care aduse pe Eminenţa Sa însoţit de consilierul consistorial Bejan şi consilierul curţii de casaţie Cosovicĭ, care-i este ginere. Aicĭ, între tunetul sacaluşerilor (trĕsurilor) se scoborî Metropolitul Arcadie şi un lung strigăt de *sĕ trăéscă* nu voì sĕ mai înceteze.

Incunjurat de mulţimea, ce venise cu trenul, precum şi de către ţĕrănimea de prin satele vecine, Metropolitul fù bineventat de directorul consistoriului *Calinescu*, care dise grecesce, românesce şi rusesce: „Bine este cuvêntat cel ce vine întru numele Domnului“; apoi dise cam astfel: „Cu aceste cuvinte măreţe te salutăm pe tine, noule mire al bisericei nóstre, te salutăm noi representanţii clerului şi ai mirenilor din tóte părţile ţĕrii. Privesce încolo la văile şi piscurile munţilor din depărtare, acolo este ţéra, ce te aştéptă cu dor. Te aştéptă poporul, nutrind viua speranţă, că vii sĕ aducĭ ţĕrii pace.“

La aceste cuvinte rĕspunse Metropolitul: „Voinţa divină şi confidenţa Majestăţii Sale m'a chiămat la acéstă mare tréptă. Voiŭ lucra pentru binele poporului, ca sĕ nu fiă înşelat în aşteptarea şi dorirea sa, dér cer, ca şi fiă-care sĕ-şĭ facă datoria sa! Vĕ mulţămesc pentru truda, ce v'aţĭ dat, venindu-mĭ înainte spre-a mĕ primi în ţéră!“

Dr. I. cavaler de Volcinschi îl binecuvêntà în numele patronilor bisericescĭ dicênd: „Noi patronii bisericei ortodoxe din ţéră am alergat cu bucuriă la frontiera ţĕrii spre a Vĕ aduce un cordial „bine ai venit“.

Apoi îl bineventà primarul *V. Dec* din Dorna şi primarul din Coţman *V. Sniatinciuc*, dându-i pâne şi sare. Il mai bineventà parochul *Charinovicĭ* din Banila ruséscă şi învĕţătorul Macovievicĭ din Ispas, carĭ veniră cu deputaţiunĭ de ţĕranĭ de prin satele vecine, din munţii Vijniţei şi văile Ceremuşului.

Urmà apoi dejunul în salónele cupeurilor şi apoi plecà trenul spre Bucovina. In tot parcursul, erau pe lângă calea ferată satele vecine cu mic şi mare, ér dela altele îndepărtate deputaţiunĭ cu procesiune şi preoţimea în ornate, strigând *sĕ trăéscă*, ér pe şine erau puse petiţe (capsule), carĭ trăsniau dimpreună cu bubuitul trĕscurilor, carĭ erau postate puţin mai departe.

La órele 11·10 minute ajunse trenul la gara Nepolocăuţĭ. Aicĭ era prefectul Coţmanului *Zachar*, pretorul tribunalului Dunigevici, dimpreună cu funcţionarii prefecturei, tribunalului, preceptoriei. Protopopul rutén din Orăşenĭ *Martinovicĭ* cu preoţimea Ceremuşului, îl bineventà în limba română. Evreii din Coţman şi satele vecine erau cu *Tora.* La Lujan sosì trenul la 11.45. Aicĭ l'a întimpinat protopopul *Homiuca* cu preoţimea Coţmanului, Nistrului şi Prutului, cu procesiunĭ şi deputaţiunĭ, oferindu-i pâne şi sare de bine venire, şi o copilă i a dat un buchet de florĭ. La órele 12·50 minute (timpul după oraş) sosì trenul întru bubuitul tunurilor în gara din Cernăuţĭ.

Aicĭ începuse a se aduna de timpuriu tot ce a avut Cernăuţul mai însemnat, representanţĭ ai Consistoriului, ai patronilor, diregĕtorilor c. r., comitetul ţĕrii, representanţii capitalei, ai celorlalte confesiunĭ, ai şcólelor, societăţilor şi-altor corporaţiunĭ. Din partea Consistoriului era archimandritul de scaun *Vlad. de Repta*, cu consilierii consistorialĭ, archimandritul dela mănăstirea Suceviţa, Filipovicĭ, patronii bisericei: Bar. Mustaţa, Buchenthal, G. Kapri, Grigorcea, Pruncul, V. Vasilco, Goian, I. Tabora, Th. Nic. Flondor, M. Grecul, C. Popovicĭ, Bogdan Botoşan, Major Constantinovicĭ şi mulţĭ alţii. Contele Goës, preşedintele ţĕrii cu secretarul sĕu, consilierii guvernialĭ Stroner, Pompe, Baron Schwind şi Balmoş, inspectorul şcolar al ţĕrii Dr. Tumlirz, consilierul supr. technic Pavlovschi, căpitanul ţĕrii Lupul, Bar. Lupul, Bar. Mustaţa, consilierul ţĕrii Zachar cu impiegaţii Dietei ţĕrii, primarul Cernăuţilor cu ambii vice-primarĭ şi toţĭ impiegaţii magistratului; Rector magnificus Eus. Popovicĭ cu decanii tuturor facultăţilor şi profesorii universitarĭ, apoi tóte oficiile publice, şcólele, diregĕtorii, Societatea pentru cultura şi literatura română din Bucovina, Societatea Damelor române cu dómna Stefanovicĭ şi multe alte societăţĭ cu preşedinţii lor.

Intâiŭ se scoborîră membrii din comitetul festiv, carĭ merseră înaintea Mitropolitului, apoi Mitropolitul, toţĭ făcură spalier şi preşedintele ţĕrii, contele *Goës* îl întimpinà pe Metropolitul, avorbindu-l cam aşa: „Eminenţa Vóstră! Am onóre a Vĕ primi în numele guvernului imperial astădĭ la re'ntórcere în ţéră, şi a vĕ ura din tótă inima bine ai venit, şi binevoiţi a primi urarea nóstră cordială, dorindu-vĕ succes în tóte.“ Metropolitul mulţumì, ér preşedintele ţĕrii îi recomandà pe consulul imperial rus Panciulicev, care nu de mult venise la Cernăuţĭ.

Apoi îl bineventà căpitanul ţĕrii *Lupul* în numele Dietei, rugându-l sĕ ajute Dietei pentru binele ţĕrii. Cel mai frumos discurs de bineventare îl ţinù archimandritul de scaun *Vlad. de Repta*, dicênd, că s'au adunat deputaţii clerului spre a-i aduce devotatele felicitărĭ. Dee-i bunul Dumnedeu putere, ca darul ce l'a primit prin chirotonie întru Archiepiscop sĕ fiă ţĕrii şi naţiunii întru prosperare spre mulţĭ anĭ. Mitropolitul mulţămì, amintind, că el va griji pentru îmbunĕtăţirea stării preoţescĭ.

Primarul Cernăuţilor apelà la inima Metropolitului dicênd, că scie că-i pĕtruns de iubirea de-aprópelui. Metropolitul rĕspunse, că încă ca băiat de 5 anĭ a petrecut prin Cernăuţĭ şi-'şĭ va da tótă silinţa pentru binele oraşului metropolitan. Rabinul Dr. Rosenfeld depune omagiile poporului evreu şi rógă sĕ fiă demn succesor al metropolitului decedat, şi ei se vor ruga lui Iehova, ca binecuvêntarea cerésca sĕ se reverse peste capul sĕu. Metropolitul mulţămì începênd c'un vers din Malachia, spunênd, că tóte limbele sĕ mărésca pe cel prea înalt. Rectorul universităţii, consulul regesc român, toţĭ şefii diregĕtoriilor, prefecţii districtualĭ, curatorul evangelic Maier, primarul Rădăuţului şi al Sucevei, directorii şcólelor medii din ţéră, scurt toţĭ îi gratularà şi Metropolitul mulţămì fiă-căruia.

Ordinea era ţinută de către grupa I. din garda civilă, care s'a format anume pentru menţinerea ordinei la primirea Metropolitului dela gară până la Reşedinţă. Trotoarele strădilor erau ticsite de lume, prin ferestri şi balcóne cap lângă cap prin strădile pe unde avea sĕ mérgă convoiul.

După-ce se finise tóte gratulările, plecà convoiul de trăsurĭ, fiind în prima calésca Metropolitul cu preşedintele, şi apoi calescele boerilor din ţéră tot doi câte doi din deputaţiunĭ şi din comitet, ér cei dela urmă mai şi pe jos, ne mai fiind birje de ajuns. Cu mare alaiŭ plecase convoiul prin stradele oraşului, carĭ de ambe părţile erau ticsite de lume, tinerimea şcolară de ambe secsele dela tóte şcólele din Cernăuţĭ forma spalir pe de marginĭ.

La portalul bisericei s. Paraschive era un frumos arc de triumf. Dela arc până la uşa bisericei erau deputaţiunile preoţilor din ţéră. La uşa bisericei întêmpinà pe Metropolitul prin o vorbire cooperatorul Dr. F. Faruanschi. După ce întrase în biserică, se făcù *doxologiă* şi apoi Metropolitul vorbì către popor şi inteligenţă. Preşedintele cu toţĭ funcţionarii ocupase partea stângă dimpreună cu oficerii din garnisónă, ér partea dréptă, patronii, preoţimea; naosul era pentru dame.

După finea doxologiei şi vorbirea Metropolitului singur, în *radvanul* sĕu tras de 4 caĭ albĭ şi trecênd prin stradele, pe carĭ a venit, se duse la portalul Residenţei, ce era îmbrăcat în brad şi împodobit cu insigniile Metropolitane, ale oraşului şi cu vulturul austriac. Corul seminarial a cântat imnul festiv şi rectorul seminarial M. Dracinschi i-a ţinut o cuvêntare de bine venire. Doi patronĭ l'au condus până la treptele cele marĭ, de unde l'a luat clerul şi l'a dus în apartamentele Metropolitului — şi cu acésta s'au terminat festivităţile de primire.

La 12 Maiŭ are sĕ fiă catedrala gata restaurată, la 14 Maiŭ se va sânți și la 18 Maiŭ va fi *intronisarea Metropolitului* și séra va da Metropolitul o masă cu 160 tacâmurĭ pentru suma de 600 fl., angajându-se bucătarul Zagorodnic.

Erăși lume multă prin Cernăuțĭ, érăși alaiŭ, numai de-ar fi pe lângă tóte festivitățile și-o viéță rodnică, care sĕ nu stea numai în acordare de brêne roșii, cum a fost acuma. Din Viena la 8 (20) Aprilie au plouat peste vre-o 30 de preoțĭ brêne roșii, de-au fost vrednicĭ, séu nu, acésta voiŭ spune de altă dată. Destul că de nu vor muri cei cu brêne roșii dela Silvestru și aceștia ai lui Arcadie, acușa nu-i mai puté vedé brêu negru la preoții din Bucovina. Și pentru ce acésta distincțiune? Voiŭ vorbi!

Călĕtorescu.

Observărĭ esplicative

la esecutarea planului: „Icóna școlei române“ etc.

(Fine.)

1) 'Mĭ iau voiă a ruga cu insistență pe frații învĕțătorĭ, ca în interesul înaltului scop, ce urmărim, atât datele din viéța lor, cât și cele referitóre la școlă, sĕ fiă cât se póte de esacte, ca sĕ conglăsuéscă cu adevĕrul și astfel sĕ pótă resista orĭ-cărei critice, ce ar puté urma după publicare. Mărturisițĭ fiă-care adevĕrul și nu vĕ temețĭ de nimic. Lauda nemeritată și neadevĕrul detrag mult din valórea personală a celui, ce le comite, și nu servesc nicĭ de cum marilor interese ale lucrării, ce ne preocupă.

2) Biografiile archiereilor, ale profesorilor preparandialĭ și ale președinților reuniunilor învĕțătorescĭ din ambele metropolii le vor face învĕțătorii noștri cei mai desterĭ séu alțĭ bărbalĭ de școlă, carĭ au multe și mai esacte date din viața respectivilor. Cei ce voiesc a se angaja cu facerea biografiei vre-unui archiereu, séu profesorĭ preparandialĭ, orĭ președințĭ ai reuniunilor învĕțătorescĭ, sĕ binevoéscă a mĕ anunța de timpuriu, ca comitetul de redacțiă, ce se institui pentru scopul lucrării, sĕ se scie orienta.

3) Pentru buna reușită a lucrării de față nu e nevoiă, ca fiă-care învĕțător sĕ fiă indus în Album, ci numai representanțĭ din fiă-care loc, însĕ nicĭ unul nu e respins dintre cei ce voiesc. Un esemplu ne lumineză mai bine. In Săcele (șépte sate), de pildă, sunt vre-o 19 învĕțătorĭ. In interesul scopului, ce urmărim, sunt mulțămit, décă vin numai 7, ca sĕ am dela fiăcare școlă câte unul, de a cărui biografiă sĕ leg și monografia școlei, cu tóte acestea toțĭ 19 sunt primiți, décă toțĭ voesc a figura în Album.

4) Cine voiesce, póte sĕ lase ca datele, ce le va da din monografia școlei respective, sĕ 'i se confirme și prin subscrierea preotului, ca director școlar local, cu al cărui binevoitor concurs le va și compune. Tot asemenea se urmeză și unde sunt mai mulțĭ învĕțătorĭ la o școlă. Monografia școlei o fac împreună și în Album se publică numai după datele biografice ale celui dirigent séu ale celui mai în vêrstă, ér ceilalțĭ vin publicațĭ în Album numai cu fotografia și biografia lor.

5) Décă un învĕțător a funcționat și la altă școlă, acésta se pune în înțelegere cu cel ce funcționeză acum, căruia îi va da datele, ce le are din trecutul școlei amintite.

6) La datele locale din viéța învĕțătorului și din trecutul școlei sĕ se pună tot-déuna și comitatul, protopopiatul și archidiecesa séu diecesa și sĕ se arate câte școle sunt în comună și cu câțĭ învĕțătorĭ, după naționalitate și confesiune, precum și numĕrul locuitorilor în total și în special.

7) Invĕțătórele de lucrul de mână încă vor lua parte în Album, arătând între altele, cam câte eleve instrua în lucrul manual, pe ce timp și cu ce fel de lucrurĭ manuale le ocupa și ce espunea la esamene.

8) In espunerea datelor fiă-care învĕțător e rugat a înșira lucrurile așa, după cum s'au succedat în decursul timpului, fără a face anacronisme și lacume.

9) Datele familiare din viéța învĕțătorului încă îșĭ au valórea lor în ceea ce privesce educațiunea și asigurarea copiilor sĕi.

10) Titula dată de mine Albumului din cestiune este numai provisorică, căcĭ cea adevĕrată se va da numai când se va începe publicarea, orientându-ne după categoriile și după numĕrul celor ce vor lua parte în acel album.

11) Fiă-care membru, care participă la lucrarea acésta, e dator a abona cel puțin un esemplar, séu pentru sine, séu pentru școlă; altmintrelĭ nicĭ nu s'ar puté esecuta lucrarea acésta.

12) Un esemplar va costa cam vre-o 12 fl. și anume 6 fl. fotografiile și 6 fl. opul ca atare.

13) Apelul și espunerea planului lucrării cu întrebările și esplicările de lipsă se vor trimite gratuit celor ce le vor cere.

14) *Terminul pentru trimiterea preparativelor de lipsă pentru începerea lucrării se pune* **până la 15 Noemvrie a. c. v.** Până la acest termin fiă-care învĕțător, care va voi a participa la acéstă lucrare, va avé a trimite: a) Datele din viéța sa și din monografia școlei în sensul întrebărilor și esplicărilor date mai sus; b) o fotografiă cabinet cu facsimilul de subscriere și c) o declarațiune, prin care sĕ arĕte, câte esemplare aboneză și pe séma cui.

15) Banii se vor plăti în rate lunare de câte 1 fl. începênd dela 1 Ianuarie 1897, în decursul cărui an se va începe și publicarea opului din cestiune. Ratele lunare se vor trimite séu la cassarii reuniunei învĕțătorilor, din care respectivul face parte, séu la comitetul de administrațiă din loc, ce se va institui spre scopul acesta, séu după cum se va anunța la vremea sa prin foi.

16) Décă cine-va are vre-o nedumerire într'o privință séu alta, stau la disposițiă cu esplicare orĭ și când.

Câțĭ sunteți chiămațĭ și câțĭ sunteți credincioșĭ misiunei vóstre venițĭ!

„Nu vĕ supĕrațĭ, că vĕ chiem pe voi așa. Eu nu snnt Christos, ci fratele vostru adevĕrat!“

Brașov, în sĕptĕmâna luminată 1896.

I. Dariu.

HIGIENA.

Despre somn.

(Fine)

Este rușine a durmi cine-va încă în pat, când sórele este înălțat de multe óre pe cer, a se deștepta tocmai la amedĭ și a rĕsturna ordinea dilei și a nopții. Ce îndĕrĕtnicia a spiritului a urî diua și a nu esista mai nicĭ-odată, decât numai nóptea! Acei dușmanĭ ai luminei sórelui trăesc astfel, fiind-că consciința îi turbură și desprețuesc traiul general; ei voesc a se deosebi prin împărțirea vremei, prin luxul îmbrăcămintei, delicateța mesei și eleganța trăsurelor. Toțĭ aceștĭ ómenĭ trăesc, ca sĕ dic mai bine de-a îndĕratele.

Dér tot ce este neregulat se opune legilor naturei; și așa trebue sĕ urmăm calea, ce natura ni-a însemnat, și sĕ nu ne depărtăm nicĭ-odată dela dênsa.

Prin scularea timpurie
Sănĕtate-'țĭ câștigĭ ție,
Scólă-te de diminéță,
Că-'țĭ lungeștĭ a ta viéță.
Durmind mult cu prisosire,
In minte 'țĭ producĭ tîmpire,
Er în trup facĭ molătate,
Ce dic! daună 'ntru tóte.

Nu este sănĕtos a dormi două persóne într'un pat, fiind-că se măresce căldura, aducênd diferite bole; dér cu tóte acestea la familiile sĕrace dorm câte 2—3 și chiar mai mulțĭ într'un pat, sănĕtatea însĕ nu se află nicĭ-odată în casa acestor ómenĭ.

Marele medic Boerhave étă cum se esprimă: „Sĕ nu dormĭ mai mult „de șépte óre pe nópte, sĕ dormĭ „singur în pat, și îndată ce te-ai deș„teptat, de loc sĕ te scolĭ din pat“.

Somnul după masă nu este de loc sănĕtos, mai ales culcat pe pat; dér décă te-ai dedat a dormi după masă, este mai bine a dormi pe un fotoliu mai mult ședênd.

In climele calde, și la noi pe timpul căldurelor marĭ este fórte folositor a durmi puțin (o óră) înaintea mesei.

Iacob Makenzie dice, că în climele recĭ, omul nu trebue sĕ dórmă diua de loc.

A durmi afară în câmp séu în curte, fără a avé un acoperiș: (ca șopron, etc.), nu este de loc sănĕtos, din causa umedelelor aburilor pămêntului și a gasurilor nesănĕtóse, ce se desvóltă.

Un celebru fisiolog dice, că omul când dórme pierde simțĕmêntul esistenței sale; el este ca și cum n'ar esista, ca și cum ar fi mort. Homer a numit somnul *„frate cu mórtea“*. Cicerone asemenea a dis: *„Nihil est morti tam simile quam somnus“* (nimic nu sémĕnă mai bine cu mórtea, decât somnul).

Persónele nervóse și carĭ câte-odată au insomnie (lipsă de somn), trebue sĕ facă o bae căldicică înaintea culcărei și sĕ bea o céșcă cu lapte căldicel.

Prof. Dr. Elefterescu.

ECONOMIA.

Bólele viilor.

(Fine).

II Peronospora viticola este un burete, care, ca și filoxera, a fost importat la noi din America. Ea s'a ivit mai întâi în Francia la anul 1878, de unde apoi s'a rĕspândit și în alte țĕrĭ, ér la noi s'a constatat ivirea ei mai întâi la anul 1880, dér până la 1888 nu a fĕcut daune așa însemnate.

Peronospora trăesce pe ramurile viței, pe frunde și strugurĭ, sugêndu-le mustul și causând putredirea lor; ea încă este așa de mică, încât cu ochii liberĭ abia se póte zări, dér mai târdiu, după ce se tot lățesce, ca pecinginea, pe frunde și strugurĭ, se póte vedé și cu ochii liberĭ.

Peronospora se lățesce tocmai ca și mucegaiul pe pâne. La început se póte vedé pe dosul frundelor de viiă, ca o pulvere albă ca zăharul, care se tot lățesce, până ce frundele capĕtă nisce pete negre și apoi încep a se vesteji și usca, apoi începe a se întinde pe alte frunde séu strugurĭ, cu ajutorul ploilor și vênturilor, carĭ s'au adeverit, că sunt cei mai bunĭ propagatorĭ ai ei.

Că toțĭ parasiții, așa și peronospora, se înfășură în frundele vițelor de viiă, îndată ce simte, că se apropiă frigul de tómnă. Aci ierneză până primăvara. Atuncĭ, îndată ce dă căldura, se preface în pulvere fină și cu ajutorul vênturilor séu, fiind vițele plecate pe pămênt, se urcă de nou pe frunde și strugurĭ, pe carĭ începe apoi din nou a-i molipsi și putredi.

Chiar când peronospora nu ar ataca și strugurii, totușĭ ei încă ar trebui sĕ se ușce și sbêrcéscă înainte de cócere, deórece rĕmânênd vițele fără de frunde, ele nu mai pot rĕsufla și așa strugurii trebue sĕ se înece și usuce pe ele.

Timpul cel mai priincios pentru lățirea peronosporei este, când sunt ploi dese, cu căldură și vênturĭ. Atuncĭ ea cade séu sbóră de pe frundă pe frundă, până ce umple viile tóte.

După ce am arătat modul lățirei și viețuirei acestui parasit, sĕ vedem și mijlócele, prin carĭ el ar puté fi stêrpit și nimicit.

Buretele peronosporei se póte stêrpi mai cu isbêndă ca filoxeră. Spre scopul acesta se stropesc vițele de viiă atacate, de câte trei orĭ peste vară, cu o soluțiune)amestecătură) de apă, var și pétră vênătă. Anume se pun într'un ciubăr 100 litre apă călduță, din care se ia atâta, câtă trebue, sĕ stîngem două chilograme de var, pe carĭ apoi atâta-l amestecăm în apă, până când acésta se face ca laptele. In apa rĕmasă în ciubăr se mai légă într'o sdranță și două chilograme de pétră vênătă, care se lasă acolo, până când se topesce și ea apoi se amestecă cu laptele de var și apoi cu acéstă soluțiune, numită și de Bordeaux (Bordo), se stropesc vițele de viiă, cu o mașină anume făcută spre acest scop, care costă dela 20—25 fl.

Stropirea vițelor se face mai cu sémă după o plóiă, dér după ce s'au sbicit bine frundele. Stropirea trebue sĕ se facă de din jos în sus și pe amêndouĕ părțile rêndului de vițe, ca sĕ nu rĕmână nicĭ o frundă nestropită. Stropirea vițelor e bine sĕ se facă prin luna lui Maiŭ, adecă înainte de înflorirea strugurilor, apoi prin Iunie și Iulie, așa déră de câte trei-orĭ într'un an.

Soluțiunea de Bordeaux se póte face și numai de câte-un procent, adecă un chilogram de var și unul de pétră vênătă la 100 litre de apă, dér acésta nu e destul de tare, de aceea se face mai cu sémă de câte două și trei procente, după cum adecă voim sĕ fiă de tare. Mai mult ca de trei procente nu este bine sĕ întrebuințăm soluțiune la stropit, deórece prin aceea se pot vătĕma frundele și vițele.

Afară de soluțiunea de Bordeaux, se mai póte întrebuința și cea de Burgund, care nu este alt-ceva, decât o soluțiune de pétră vênătă cu sodă, apoi soluțiunea de pétră vênătă cu amoniac séu azuriu cristalisat.

Acestea sunt nisce mijlóce, carĭ și-le póte pregăti fiă-care viier; în timpul din urmă însĕ au început mai multe fabricĭ a se ocupa cu prepararea soluțiunilor amintite, de unde apoi se pot cumpĕra făcute gata.

La un jugĕr catastral de viiă se recer pentru o stropitură câte 300 litre apă, 6 chilograme pétră vênătă și 6 chilograme de var; soluțiunea trebue pregătită totdéuna în vase de lemn séu de lut, deórece pétra vênătă ataca vasele de metal.

III Black-rotul este și el un burete asemenea peronosporei, însĕ de colóre négră; el s'a descoperit tot în America la anul 1861 de Engelmann, care a descris mai cu de-amĕruntul și acéstă bólă a viilor.

Black-rotul atacă bóbele strugurilor în forma tăciunelui de grâu; suge mustul din ele, până ce se fac mai întâi brunete, apoi se sbêrcesc, se uscă și cad. Engelmann i-a dat la început numele de nemospora ampelicida.

La anul 1885 Black-rotul s'a ivit și în viile din Francia în departamentul Herault, unde profesorii dela școla de agricultură din Montpellier: Foex, Viala, Rabaz și Prilliex, l'au putut studia mai deaprópe.

După cercetările și ispitirile făcute de numiții profesorĭ, black-rotul este un fel de tăciune, care atacă nu numai bóbele strugurilor, ci și vêrfurile vițelor mai tinere, până ce se înegresc, și strugurii cad jos cu grămada.

Black-rotul se ivesce în vii mai cu sémă în luna lui Iulie într'un mod înspăimântător, dér și el se póte stîrpi și nimici prin soluțiunea arătată la peronosporă.

IV Bóla californiană, după cum arată și numele, s'a ivit în California (America); ea se dice, că atacă de-odată rădĕcinile, vițele și frundele, nimicindu-le în timpul cel mai scurt. Prin urmare, ea este mai primejdiósă, decât tóte bólele viilor cunoscute până acum. Noroc, că până acum n'a trecut și la noi în Europa, căcĭ într'un asemenea cas, nimic n'ar mai puté scăpa de acéstă bólă rea a viilor.

V Oidium este o altă bólă, care atacă mai cu sémă frundele, nimicindu-le în timpul cel mai scurt. Și vițele atacate de acéstă bólă se pot tămădui cu soluțiunea peronosporei.

Aceste sunt bólele viilor cunoscute până acum, bóle, carĭ au nimicit mulțime

de vii și carĭ au făcut apoi, ca vinul din strugurĭ sĕ devină așa de scump.

I. Georgescu.

Vorbe ințelepte.

O omule, ce e norocul tĕu?
Un nesciut născut
Și abia salutat și și pierdut,
Un moment, ce nu se mai re'ntórce!

(Lenau.)

*

Mai bine sĕ fii un ajutător, decât sĕ aibĭ un ajutor.

*

Norocul face pe om fricos, ér nenorocirea întăresce curagiul.

*

Omul înainte de-a se căsĕtori, vede cum ar trebui sĕ fiă, după ce s'a căsĕtorit, vede cum este.

L. G. Spaur.

POVEȚE.

Bătăturile (Ochiurile de găină) se pot vindeca mai bine în modul următor: se unge bătătura în fiăcare di de câte 1—2 orĭ cu un penel muiat în Collodiu, cumpĕrat din farmaciă anume pentru bătăturĭ. După câte-va dile bătătura se înmóiă și scórța de-asupra se póte ușor lua jos, apoi se unge și se curăță mai departe până ce bătăturile dispar. Se ințelege, trebue întrebuințate încălțăminte comóde. Metoda de-a tăia bătăturile este fórte rea și periculósă, din care causă o astfel de cură trebue încungiurată.

*

Apă bună pentru de-a gunoi se póte pregăti în modul următor: se ia un chilogram de aschii de os de corn și se pun într'un vas, în care se află 10 vedre de apă, aci se țin vre-o patru sĕptĕmânĭ până ce aschiile de os de corn se înmóiă. Cu acéstă apă trebue udate plantele pe timpul când încep a-șĭ forma mugurii.

*

Care pămênt este mai bun pentru cultivarea trandafirilor? Cel mai bun pămênt pentru cultivarea trandafirilor este cel lutos și pufăios. Décă locul, unde se cultivă trandafirĭ, nu este lutos, atuncĭ este bine a aduce din alt loc pămênt lutos. Locul humos, ca sĕ fiă mai bun pentru trandafiirĭ se amestecă cu 3 părțĭ de lut.

Literatură.

In tipografia „Institutului tipografic" din Sibiiu a apărut **„Monografia economică-culturală a comunei Gurarîului"**, scrisă de *Ioachim Muntean*, preot în Gurarîului. Format mic și plăcut, în mărime de 219 pag. Prețul 40 cr. Acéstă monografiă, scrisă cu multă băgare de sémă și consciențiositate, póte servi de model celor ce vor sĕ scrie monografiile comunelor lor.

*

In tipografia diecesană din Caransebeș a apărut: **Elemente din teoria musicei** pentru institute pedagogice și șcóle medii de *Antonie Sequens*, profesor de musică la institutul teologic-pedagogic din Caransebeș. Tom. 8^0 de vre-o 90 pag. Prețul 50 cr. De vêndare la Librăria Diecesană din Caransebeș. — Nu mai e trebuință sĕ spunem, că lipsa unui manual de felul acesta a fost fórte simțită la noi, mai ales astădĭ, când atâțĭ preoțĭ și învĕțătorĭ harnicĭ se silesc a întroduce conoscința artei musicale și în mijlocul progresului nostru. Manualul d-lui Sequens e menit a fi de mare ajutor în special pentru conducĕtorii corurilor nóstre de plugarĭ, în a căror atențiune recomandăm cu tótă căldura acéstă lucrare.

Moș Toma Bădiceanu.

(Vestitul caraghios al Mocanilor din Săcele).

Bădiceanu în Carantina din vama Predeal.

Bădiceanu a fost reținut odată și în carantina din Predeal. Causa acestei carantine era bóla ciumei, ce se ivise în Turcia și România. Cu Bădiceanu se mai aflau în carantină încă o mulțime de Mocanĭ din Săcele, între carĭ erau și vre-o câțĭ-va bocotanĭ. In Predeal erau construite pentru scopul acesta două bărăcĭ: una mai elegantă și alta mai simplă. Bocotanii se aședară în baraca cea mai bună, lăsându-o pe cea simplă pentru ómenii cei mai năcăjițĭ. Bădiceanu se încercă sĕ între și el între Mocanii cei bocotanĭ, pe când un guguman de bocotan îl isgonesce cu nisce vorbe de tot grosolane: „Da tu ce cauțĭ aicĭ între ómenĭ, mĕi sĕrăciă? Naĭ loc dincolo?"

— „E lucru naibii, când se fudulesce boerul. Uite la Dumnealui, cum îmĭ vorbesce. Imĭ pare rĕu că și-a uitat ce prieten bun era tată-sĕu cu tatăl meu".

— „Ce prieten era tată-meu cu tată-tĕu, mĕi sĕrăciă?" îĭ dice érășĭ îngâmfatul.

— „Cum? Nu scĭ, că de-i murea tatămeu câte-un cal slab, îl chiăma pe tatătĕu de-l belia?"

Bădiceanu încalecă pe spatele unuĭ Țigan.

Bădiceanu după ce a scăpat din carantină și a venit acasă, a audit, câtă spaimă întrase între ómenĭ despre bóla ciumei. Bădiceanu, voind a-șĭ bate érășĭ joc de Țiganĭ, într'o séră întunecósă și ploiósă sĕ îmbrăcă cu nișce haine rele, se smolesce pe fată cu funingine de pe fundul căldărei și diformat sĕ duce în Țigănie avênd în mână o greblă și o mătură. Aicĭ întră în casa unui bălău de Țigan înalt cât o cămilă. Țiganii, când îl vĕdură, tremurau de frică. Bădiceanu le spune: „Eu sunt ciuma. Am venit sĕ omor pe cine-mĭ place; Ungurĭ mai mulțĭ, Românĭ mai puținĭ și Țiganĭ de loc".

— „Și noi suntem Țiganĭ, jupânésă Ciumo, sĕ nu ne omorĭ!"

— „Nu vĕ omor, dér tu, bălălăule, ai sĕ mĕ ducĭ în nóptea asta în spatele tale prin tóte ulițele!"

Dicênd, Bădiceanu acestea, se urcă în spatele Țiganului și haida cu el dintr'o uliță într'alta. Din când în când Bădiceanu întepa pe țigan cu un ac prin céfă și pe sub urechĭ.

— „Uf! sĕracul de mine, nu mĕ omorĭ jupânésă Ciumo, că am o pujdină de copii!"

— „Nu te omor, bré, căcĭ ți-am spus că pe Țiganĭ îĭ cruț de astă-dată".

Țiganul îl tot duce pe Bădiceanu până aprópe de casa lui. Aicĭ sare jos de pe spatele Țiganului și îĭ spune: „De aicĭ te potĭ duce în pace. Vei fi scăpat de ciumă nu numai tu, dér și némurile tale până la a noua seminție"!

Țiganul se duce acasă obosit ca vai de el. Aicĭ îl așteptau toțĭ Faraonii micĭ și marĭ, ca sĕ vadă, ce 'i s'a întêmplat. Când întră pe ușe, îl întrebară: „Cât de grea era ciuma?"

— „De grea nu era grea, dér întĕpa ca o albină", le rĕspunse Țiganul.

Adunate din gura poporului
de *Domețiu Dogariu.*

MULTE ȘI DE TOATE.

Popor șuerător.

După spusele unui călĕtor frances, Lajard, pe insulele Canarice se află un popor, care în loc sĕ vorbéscă, pun dóuĕ degete la gură și flueră, și ast-fel se înțeleg unul cu altul. Ómenii aceștia, dice Lajard, sunt așa de destoinicĭ în lucrul acesta și așa pricep tóte semnele, încât la cel mai mic semn ei se sciu ințelege unul cu altul, așa că omul când îĭ aude gândesce, că vorbesc o limbă șuerătóre. Cu tot dreptul se póte numi decĭ acst popor, popor șuerător.

Têrgul de rîmătorĭ din Steinbruch.

Starea rîmătorilor a fost la 4 Maiŭ de 9563 capete, la 5 Maiŭ au întrat —.— capete și au eșit rĕmânênd la 6 Maiŭ un numĕr de 9,563 capete

Călendarul sĕptĕmânei.

APRIL. are 30 dile. PRIER.

Dilele	Călend. Iul. v.	Călend. Gregor.
Dum.	28 S. ap. Ias. și S. M.	10 Isidor, Victori
Lunĭ	29 Ss. 9 mucenicĭ	11 Adolf
Marțĭ	30 S. apost. Iacob	12 M. Pancrațiu.
Mer.	1 (Maiŭ) S. m. Ier.	13 Servatius
Joi	2 † **Inălț. Domn.**	14 **Inălț. D.** Bon.
Vin.	3 S. m. Timoteiu	15 Sofia
Sâm.	4 S. m. Pelagia	16 M. Ioan Nep.

Bursa de mărfurĭ din Budapesta.
din 6 Maiu n. 1896.

Sĕmințe	Cualitatea per Hect.	Prețul per 100 chilogr. dela	până
Grâu Bănățenesc	80	7.—	7.10
Grâu dela Tisa	80	7.05	7.15
Grâu de Pesta	80	7.—	7.10
Grâu de Alba-regala	80	7. –	7.10
Grâu de Bácska	80	7.10	7.20
Grâu ung. de nord	80	.—	.—

Seminte vechĭ orĭ noue	soiul	Calitatea per Hect.	Prețul per 100 chilgr. dela	până
Sĕcară		70—72	6.30	6 35
Orz	nutreț	60—62	4.50	4 70
Orz	de vinars	62.64	5.10	5 70
Orz	de bere	64.66	—.—	—.—
Ovĕs		39.41	6 15	6.50
Cucuruz	bănăț.	75	.—	.—
Cucuruz	altŭ soiu	73	.—	.—
Cucuruz	„	—	.—	.—
Hirișcă	„	—	—.—	—.—

Prețul pe 100 chilograme.

Productediv.	Soiul	Cursul dela	până
Sem. de trif.	Luțernă ungur.	27 —	35.—
—	transilvană	—.—	—.—
—	bănățénă	—.—	—.—
„	roșia	26. —	28.—
Oleu de rap.	rafinat duplu	—.—	—.—
Oleu de in		—.—	—.—
Uns. de porc	dela Pesta	52 —	52.50
„	dela țéră	—.—	—.—
Slănină	svêntată	45.—	45.50
„	afumată	50.—	51.—
Sĕu		—.—	—.—
Prune	din Bosnia în buțĭ	10.75	11.25
„	din Serbia în sacĭ	11.—	11.25
Lictar	slavon nou	14.—	14.50
„	bănățenesc	12.50	13.50
Nucĭ	din Ungaria		
Gogoșĭ	ungurescĭ		
„	sĕrbescĭ		
Miere	brută	—.—	—.—
„	galbină strecurată	—.—	—.—
Ceară	de Rosenau	—.—	—.—
Spirt	brut	—.—	—.—
„	Drojdiuțe de spirt	—.—	—.—

Bursa de Bucurescĭ
din 6 Maiu n. 1896.

Valorĭ	Dobânda	Scad. cup.	Cu banĭ gata
Rentă română perpetuă 1875	5%	Apr.-Oct.	100 $^1/_4$
Renta amortisabilă	5%	„ „	98.$^5/_8$
„ „ (Impr. 1892 . . .	5%	Ian.-Iul.	99.$^3/_4$
„ „ din 1893	5%	„ „	99.$^3/_4$
„ „ 1894 int. 6 mil.	5%	Apr.-Oct.	95.$^1/_2$
„ „ (Impr. de 32. $^1/_2$ mil.	4%	Ian.-Iulie	86 $^1/_2$
„ „ (Impr. de 50 mil.	4%	„ „	87.—
„ „ (Imp. de 274 m 1890	4%	„ „	87.$^1/_4$
„ „ (Imp. de 45 m. 1891	4%	„ „	87.$^3/_8$
„ „ (Im. de 120 iul. 1894	4%	„ „	87 $^3/_8$
Oblig. de Stat (Conv. rurale).	6%	Mai-Nov.	103 $^3/_8$
Oblig: Casei Pensiunilor fr. 300	10	„ „	290.—
Oblig. comunei Bucurescĭ 1883	5%	Ian.-Iul.	97.—
„ „ „ din 1884	5%	Mai-Nov.	—.—
„ „ „ din 1888	5%	Iun.-Dec.	—.—
„ „ „ din 1890	5%	Mai-Nov.	98 —
Scrisurĭ fonciare rurale . . .	5%	Ian.-Iulie	94 $^1/_8$
„ „ urbane Bucurescĭ	6%	„ „	101 $^1/_2$
„ „ „ „	5%	„ „	90 —
„ „ „ Iașĭ . .	5%	„ „	83.—
Oblig. Soc. de basalt artificial	6%	„ „	—.—
	V. N.		
Banca Rom. ult div. fr. 12.81	500	150 v	—.—
Banca Nation. ult. div. 86.—	500	într. v.	1556.
Banca agricolă	500	150 v.	208.—
Dacia-România ult. div. 35 lei	200	într. v.	395.—
Naționala de asig. ult. div. 43 lei	200	„ „	430.—
Soc. Bazalt. Artif. ult. div. lei 30	250	„ „	320 —
Soc. Rom. de Constr. ult. div. 15 l.	250	„ „	187.—
Soc. Rom. de Hârtie ult. —	100	„ „	—.—
„Patria" Soc. de asig. ult d. 4 lei	100	„ „	105.—
Soc. rom. de petrol 1 em. u. d. 0	200	„ „	—.—
„ „ „ „ 2 em. u. d. 0	100	„ „	—.—
Soc. de fur. militare u. d. 60 lei	500	„ „	—.—
„Bistrița" soc. p. f. hârtii 30	100	„ „	—.—
Societ. p. const. de Tramways	200	„ „	—.—
20 francĭ aur			20.05

SCOMPTURĬ:

Banca naț. a Rom.	5%	Paris	2%
Avansurĭ pe efecte	6%	Petersburg . .	4$^1/_2$%
Casa de Depunerĭ	5$^1/_2$	Berlin	3%
Londra	2%	Belgia	%8
Viena	5%	Elveția	%$^6/_1$8

Cursul pieței Brașov.
Din 9 Maiŭ 1896.

Bancnote rom.	Cump.	9.50	Vênd.	9.53
Argint român.	Cump.	9.45	Vênd.	9.50
Napoleon-d'orĭ	Cump.	9.52	Vênd.	9.54
Galbenĭ	Cump.	5.65	Vênd.	5.70
Ruble rusescĭ	Cump.	127.	Vênd.	—.—
Mărcĭ germane	Cump.	58.40	Vênd.	—.—
Lire turcescĭ	Cump.	10.60	Vênd.	—.—
Scris. fonc. Albina 5%		100.75	Vênd.	101.57

Prețurile cerealelor din piața Brașov.
Din 8 Maiu st. n. 1896.

Mĕsura séu greutatea	Calitatea.	Valuta austr. fl.	cr.
1 H. L.	Grâul cel mai frumos	5	70
„	Grâu mijlociu . .	5	50
„	Grâu mai slab . .	5	—
„	Grâu mestecat . .	3	30
„	Sĕcară frumósă . .	3	70
„	Sĕcară mijlociă . .	3	40
„	Orz frumos . . .	3	10
„	Orz mijlociu . . .	3	80
„	Ovĕs frumos . . .	2	50
„	Ovĕs mijlociu . .	2	40
„	Cucuruz	3	20
„	Mălaiu	5	10
„	Mazăre	6	50
„	Linte	8	—
„	Fasole	6	20
„	Sĕmênță de in . .	7	60
„	Sĕmênță de cânepă	5	30
„	Cartofĭ	—	80
„	Măzĕriche	—	—
1 kilă	Carnea de vită . .	—	48
„	Carnea de porc . .	—	52
„	Carnea de berbece .	—	—
100 kil.	Sĕu de vită prόspĕt	21	—
„	Sĕu de vită topit .	32	—

Cursul la bursa din Viena.
Din 8 Maiŭ 1896.

Renta ung. de aur 4%	122.40
Renta de corόne ung. 4% . . .	99.—
Impr. căil. fer. ung. în aur 4$^1/_2$% .	123.55
Impr. căil. fer. ung. în argint 4$^1/_2$%	101.35
Oblig. căil. fer. ung. de ost. I. emis.	121.40
Bonurĭ rurale ungare 4% . . .	97.10
Bonurĭ rurale croate-slavone. . .	97.25
Imprum. ung. cu premii	156.75
Losurĭ pentru reg. Tisei și Segedin.	138.75
Renta de hârtie austr.	101.10
Renta de argint austr.	101.20
Renta de aur austr.	122.55
Losurĭ din 860	145.50
Acții de ale Băncei austro-ungară.	950.—
Acții de-ale Băncei ung. de credit.	388.—
Acții de-ale Băncei austr. de credit.	355.50
Napoleondorĭ.	9.54
Mărcĭ imperiale germane . . .	58.80
London vista	120.20
Paris vista	47.75
Rente de corόne austr. 4%. . .	101.25
Note italiene.	44.25

Proprietar: **Dr. Aurel Mureșianu.**
Redactor responsabil **Gregoriu Maior.**

Tipografia A. Mureșianu, Brașov.